DE ORDINATIONE SACERDOTVM in Eccleſia Romana.

Aduerſus Iacobi Zaborouij Caluiniani Miniſtri DISSERTATIONEM.

AVCTORE
R. P. MARTINO SMIGLECIO Societatis IESV, Sacræ Theologiæ Doctore.

CRACOVIÆ,
In Officina Typographica Franciſci Ceſarij. Anno Domini M. DC. XVII.

Digitized by Google

Digitized by Google

Illuſtriſsimo Domino, D. VENCESLAO à Leſzno LESZCZYNSKI CAſtellano Caliſsienſi

AVCTOR FELICITATEM.

NEſcio an vllâ in re tantum collocent præſidij ſectarij, ILLVSTRISSIME DOMINE, quantum in libris quos cudunt & recudunt perpetuò. Inde ſectæ ſuæ de Catholicis triumphum, inde ſuo nomini gloriã pollicentur. Sed enim Thraſonicè magis quàm verè hi ipſi & perfidiam illorum produnt iugulandam, & famæ luculentam inurunt notam. Cùm enim nullis vel argumentorum telis inſtructi ſint, vel reſponſionum clypeis tecti, nec elidere, nec eludere vllo modo poſſunt robur Catholicæ veritatis; quin etiam temeritatis apud viros cordatos incurrunt infamiam. Nonnulla olim diſputaueram de illegitimâ vocatione Miniſtorum: his opuſcula duo, tardè quidem, ſed aliquando tamen oppoſuit Zaborouius: in quorum altero Nodum ita ſoluit, vt adſtringat fortiùs. neq; enim

enim ſolum friuolè admodum ad obiecta reſpondet, verùm etiam Patrum teſtimonia torta truncataq́; peſſimâ fide pro ſuis trahit commentis, vt palam faciunt notæ quas dedimus: ex quibus quiuis intelligit eum, quòd à veritate deſperâſſet ſuppetias, à falſitate quæſiuiſſe: in altero verò ea, quæ Miniſtris inſeparata prorſus inhærent, in Sacerdotes noſtros congerit; conatu quidem, vt videtur maximo, ſed non diſſimili cæterorum prædicanticæ gentis fortunâ. nihil agit. quemadmodum ex eo, quem nunc in lucem emitto, libro prudens Lector non difficile iudicabit; ac inprimis tu ILLVSTRISSIME DOMINE, cui hunc meum exiguum laborem lubens ac promptus dedico; non ideo ſolùm quòd iudicij tui & in deprehendendis erroribus ſagacitatem, & in damnandis grauitatem perſpectam habeam; ſed quod peruelim meæ erga te obſeruantiæ aliquam extare teſſeram. Accipe igitur ILLVSTRISSIME DOMINE benigno placidoq́; vultu, & per otium animi grauiſſimis Reip: negotijs fatigati relaxandi gratiâ perlege. Caliſſij, ex Collegio CARNCOVIANO Societatis IESV, Anno Domini 1617. 1. Iunij.

DE

Digitized by Google

DE ORDINATIONE Sacerdotum in Eccleſia Romana.

Octo argumentis rem aggreditur Zaborouius, vt Sacerdotes Catholicos legitimè ordinatos non eſſe euincat: ſed quàm irrito conatu, ex ijs quæ mox ſubijciam, quilibet nullo negotio deprehendet.

Primum argumentum.

IN primo argumento id præcipuè vrget Zaborouius, quod Sacerdotes Catholici ad Miſſas celebrandas ordinantur, quibus paſſio & mors Chriſti euacuatur, ideoque illegitimè ordinatos eſſe. Hoc non eſt argumentum, ſed calumnia. Etenim Miſſæ ſacrificium non ad abolendam paſſionis & mortis Chriſti memoriam, ſed ad eam maximè repræſentandam, & fructum eius hominibus applicandum, pertinet. Nam neque repræſentatiò paſsionis & mortis Chriſti poteſt cogitari maior, quàm quæ fit vera & reali corporis, & ſanguinis Chriſti in Sacramento exhibitione: neque paſsionis & mortis Chriſti fructus in nos dimanare poteſt, niſi nobis per certa media applicetur: inter quæ principem locum tenet Sacrificium hoc incruentum: quod quia à nobis poteſtate à Chriſto factâ conficitur: offerri quoque à nobis Deo poteſt in munus longè gratiſsimum. Quod enim maximum à Deo accepimus, id illi in ſacrificiũ exhibemus. Quid verò Deo gratius corpore & ſanguine Chriſti? quæ quia fusè in primo de notis Miniſtrorum libro contra Zaborouium demonſtrata ſunt: hic ſolùm ipſas calumnias refutabo.

Illegitimè ordinari ſacerdotes inualidè probat hæreticus ex eo, quod ad Miſſas celebrãdas ordinentur.

Ait nos Sacerdotii munus Chriſti proprium in homines transferre.

 Falſum.

Sacerdotiũ Chriſti nulli cocedimus. Falſum. nam Sacerdotis principalis munus, quod Chriſti proprium eſt, nulli alteri præter Chriſtum concedimus. Ipſe enim principalis eſt Sacerdos, quia ex ſeipſo vim & dignitatem ad offerendum habet: hominibus verò miniſteriale tantùm Sacerdotum munus concedimus, vt nomine principalis Sacerdotis Chriſti, & poteſtate ipſius eandem victimam, quam in cruce ipſe ſemel obtulit, & in Sacramento offerendam reliquit, offerant eo fine vt fructus victimæ in cruce oblatæ, applicetur.

Ait Chriſtum ſemel oblatum eſſe ſecundùm ſcripturam, & ſæpe offerri non debere. Hebr: 9. 27. Fateor Chriſtum ſemel per paſsionem & mortem oblatum eſſe, nec debere iterum, eâ ratione offerri; quo ſenſu non alio id dicit & docet ſcriptura: alioqui vt Paulus ibidem ait, oporteret Chriſtum pati frequenter ab origine mundi, ſi per mortem ſæpe offerri deberet. Porrò ſecundùm eandem ſcripturam fateri quoque neceſſe eſt, eandem victimam ritu Melchiſedeciano ſub panis & vini ſpeciebus quotidie & in æternũ in altari offerendam eſſe. Hebr. 8. 3. neque in vno tantùm loco, ſed à ſolis ortu ad occaſum, & in omni loco, iuxta Malachiæ vaticinium cap: 1. Nõ igitur ſomniamus Chriſtum quotidie offerri, vt nobis obijcit Zaborouius, ſed id ex clariſsimis ſcripturis docemus. Illi potius ſomniant, qui ſcripturis non credunt eandem victimam in cruce & Sacramento demonſtrantibus modo tantùm non re diuerſam. Simili ſenſu in Epiſtola ad Hebr: dicitur, vna oblatio. Neque enim vlla alia oblatio, præter oblationem corporis & ſanguinis Chriſti admitti poteſt; quæ eadem eſt in cruce & in Euchariſtia, modo tantùm offerendi diuerſa. Illa enim ipſa numero victima, quæ in cruce cruentè oblata eſt in Euchariſtia incruentè; ritu ſcilicet Melchiſedeciano ſub panis & vini ſpeciebus offertur.

Chriſtus offerri debet ſæpius modo incruento.

Repetitionem ſacrificii ait ex Paulo eſſe imperfectionis argumentum. Fateor, ſi vnâ victima conſumpta aliam ſimilem ſubſtituere oporteat. Talem enim repetitionem ſacrificij in legalibus ſacrificiis agnoſcit, & arguit Paulus, vt imperfectam. quotidie enim nouæ victimæ à præcedentibus diuerſæ offerebantur: quod argumentum eſt imperfectionis. Si enim victima vna ſuffeciſſet, aliæ plures non fuiſſent neceſſariæ. Nos vero talem repetionem in noſtro ſacrificio non admittimus, cùm non multas victimas, ſed vnam & eandem ſemper offeramus: imo quia noſtram eſſe perfectam & ſufficientem credimus, ideò alias non multiplicamus, nec ad eas recurrimus; ſed vnam & eandem nobis quotidie in ſacrificio applicamus. Non poteſt igitur repetitio illa ſacrificiorum, quæ damnatur à Paulo, tanquam imperfectionis argumentum nobis merito obijci. cùm illa ad noſtrum ſa-

Repetitio huius ſacrificij non eſt repetitio.

crificium

crificium non pertineat. Sequi ait inſufficientem fuiſſe oblationem in cruce factam, ſi ſupplemento ſacrificij incruenti indiget. At fallitur. Id enim non eſt ſupplementum virtutis, quam ſacrificium cruentum habet ſufficiẽtiſsimam, ſed applicationis, quale ſupplementum concedi non ſolùm abſurdum non eſt, ſed planè neceſsarium. Sacrificio enim in cruce acto nihil quidem deeſt quo ad virtutem: deeſt tamen applicatio; ſiquidem fructus illius ſacrificij nemini in cruce fuit applicatus à Chriſto. alioqui omnes eſſent ſalui. ſed per alia media ex Chriſti inſtitutione applicari debet, vt per Fidem, Baptiſmum, & alia ſimilia: quæ ſi quis negligat, fructum ſacrificij in cruce facti non percipiet. Sicut igitur abſurdum non eſt ſupplere illud ſacrificium per alia media quo ad applicationem: ita & per ſacrificium incruentum, quod non nouam virtutem ad ſalutem nobis confert; ſed virtutem ſacrificij cruenti nobis applicat. Cùm igitur, Zaborouſ, in tuo primo argumento probare non potueris, noſtros Sacerdotes in ſacrificio Miſſæ contra virtutem & perfectionem ſacrificij in cruce oblati agere, fateri debebis te ab initio ſtatim in probatione defeciſſe. Tantùm vero abeſt, vt propter ſacrificium Miſſæ Catholici Sacerdotes non ſint veri & legitimi Sacerdotes, vt niſi hoc ſacrificium offerrent, nullo modo veri Sacerdotes eſſent: cùm nec Sacerdotes ſine ſacrificio eſſe poſsint, nec aliud ſacrificium noui teſtamenti eſſe poſsit, quàm ſacrificium corporis & ſanguinis Domini. vti loco citato à nobis demonſtratum eſt.

Supplementum non virtutis, at applicationis eſt in ſacrificio noſtro.

Secundum argumentum.

IN ſecundo argumento oſtendit Sacerdotes Pontificios non eſſe legitimè ordinatos: quia eo fine ordinantur, vt id, quod ſolius Dei proprium eſt, ad ſe rapiant: nempe poteſtatem peccata remittendi. Hic iterum calumniam pro argumento obijcit. Etenim poteſtatem illam principalem & independentem remittendi peccata, quæ Dei propria eſt, Sacerdotibus minimè concedimus: ſed miniſterialem duntaxat, & à diuina dependentem, qualem Chriſtus ipſe dato ad id Spiritu ſancto conceſsit Apoſtolis. Ioan: 20. Nam & poteſtas miracula faciendi ſi ſit principalis & independens, Dei ſolius propria eſt: ſi verò ſit miniſterialis, & virtute diuina exerceatur, ea hominibus quoque communicari poteſt. Manifeſta igitur eſt hæc in nos calumnia. Neque enim nos illam, quæ Dei propria eſt, poteſtatem, ſed aliam ab ea diſtinctam, & longè diuina inferiorem hominibus concedimus:

Ordinationi ſacerdotali annexa poteſtas remittendi peccata nec quicquam præiudicat.

neque

Digitized by Google

neque rapimus ad nos quod Dei eſt, ſed id quod nobis à Deo per Chriſtum conceſſum eſt, legitimo iure accepimus. Plura ad hanc rem contra Zaborouium doceo in primo de notis Miniſtrorum libro, vbi etiam demonſtro Miniſtros Lutheranos & Caluinianos eo nomine legitimos Miniſtros non eſſe, quod Spiritum ſanctum ad remittenda peccata in ſua ordinatione non accipiant; & poteſtate Miniſteriali remittendi peccata, quam Chriſtus ſingulare ordinis Sacerdotalis decus eſſe voluit, careant.

Tertium argumentum.

Eidem ordinationi, ex eo derogare quaſi ad idolatriam promouendam dirigatur eſt blaſphemare.

IN tertio argumento contendit Pontificios Sacerdotes, legitimos paſtores non eſſe, quod ad idololatriam promouendam ordinentur. Ordinantur enim, inquit, ad Euchariſtiam populo eandem adoraturo in Miſſa oſtentandam. Hoc argumentum pura eſt in Chriſtum blaſphemia. Quis enim Chriſtianis auribus ferat carnem Chriſti diuinam, diuino cultu adorandam non eſſe, aut in ea adoranda idololatriam committi? Si enim caro Chriſti ob vnionem cum diuinitate adoranda non eſt; neque Chriſtus homo Deo hypoſtaticè vnitus diuino cultu adorandus erit? quo quid magis blaſphemum fingi poteſt? Rectè igitur Auguſtinus ex ſenſu vniuerſæ Eccleſiæ Catholicæ de carne Chriſti in Euchariſtia loquens ait: Quam nemo manducat niſi adorauerit. Non nos Zaboroui idololatræ ſumus, qui diuinum corpori Chriſti honorem deferimus: ſed vos infideles eſtis, qui Chriſti verbis veram ſuam carnem in Euchariſtia eſſe affirmantis non creditis; Nos quia credimus veri Chriſti adoratores ſumus; vos quia infideles eſtis diuinum honorem Chriſto Domino & Corpori eius, gentilium inſtar denegatis.

Chriſtus etſi creatura ex parte naturæ humanæ, tamen adorandus vt Deus.

At, inquis; Creaturã eſſe carnem Chriſti negare non poteſtis? Quid tum? num & Chriſtus humanæ naturæ reſpectu creatura non eſt? & tamen propter vnionem hypoſtaticam cum diuina natura adoratur vt Deus; quam vnionem ad carnem quoque Chriſti ſpectare, ſi Chriſtianus es, non negabis. Pura igitur creatura diuino cultu adoranda non eſt: at creatura diuinitati vnita non ratione ſui, ſed ratione vnitæ diuinitatis diuinum cultum promeretur. Id ſi tu non credis, è numero Chriſtianorum non es: ad gentilium numerum ſpectas. Si credis, teipſum condemnas, cùm carnem Chriſti diuino cultu adorandam negas.

Quar-

Digitized by Google

Quartum argumentum.

IN quarto argumento ais, noſtros Sacerdotes & Epiſcopos per pecuniam & malas artes ſuam ordinationem conſequi, ideoque legitimè ordinatos non eſſe. Si id vniuersè de omnibus Sacerdotibus intelligis, calumniator es impudens: ſi de aliquibus, inſipientiſſimus argumentator. Quis enim niſi ſtultiſſimus inferat, ſi aliqui ex ſacerdotibus Pontificiis per pecuniam & malas artes ſuam ordinationem conſecuti ſunt, de omnibus ſacerdotibus idem iudicium faciendum eſſe. Si Iudas Apoſtolus fur erat & proditor Chriſti, an igitur cæteri quoque Apoſtoli ſimili notâ afficiendi erunt? Annè apud vos deſunt Miniſtri, qui malis artibus miniſteria conſequuntur? nunquid inde inferes, nullos apud vos Miniſtros legittimos eſſe? Deinde ſi de ordinatione quæ eſt ad ordinem ſacerdotalem vel Epiſcopalem loquaris, (vti propriè loquendum tibi eſt) erras ſi exiſtimas per pecuniam ordinatos Sacerdotes & Epiſcopos veros & legitimos Sacerdotes non eſſe. Verum enim ſacerdotalem ordinem, licèt non legitimis modis conſequuntur: ſicut & qui baptiſmum ſimilibus modis acquireret, verè & legitimè baptizatus eſſet, ita vt rebaptizari non poſſit. Quod ſi ſimoniaci Sacerdotes *can: 30.* Apoſtolorum priuari iubentur ſuis dignitatibus & excommunicari; id non ita craſsè accipiendum eſt, vt ſacerdotes eſſe deſinant. character enim ſacerdotalis ſemel habitus amitti nunquam poteſt; ſed vt tam vſu ordinis ſacerdotalis careant, quàm dignitatibus & officiis ſacerdotio annexis. Hæc cùm non intelligas, aut te non intelligere ſimules, argumentator acutus videri vis; ſed non niſi apud eos qui oculos non habent: & tuam in argumentando inſcitiam deprehendere non poſſunt.

Non omnes ſacerdotiū malis artibus adeunt.

Sacerdotiū vel malis artibus quæſitum eſt ſacerdotium verum.

Quintum argumentum.

IN quinto argumento ſacerdotes Pontificios probas eſſe diſſipatores, non diſpenſatores Sacramentorum, quòd vſum alterius ſpeciei fidelibus auferant contra Gelaſij & Leonis M. decreta. At habes ad hoc luculentum reſponſum in 1. *de notis Miniſtrorum libro.* Nos enim qui in vna ſpecie integrum Chriſtum, & integrum Sacramentum ex inſtitutione Chriſti credimus, vſum quoque ſiue vnius ſiue alterius ſpeciei legitimum

Sub vna ſpecie miniſtrare Euchariſtiam, non eſt diſſipare.

timum ex ipſa Chriſti inſtitutione deducimus: & æquè Chriſti inſtitutioné pertinère ad vſum vnius ſpeciei ſicut ad vſum vtriuſque. cùm æquè in vna atq; in vtraq; ſpecie Chriſtum integrũ, integrum Sacramentum, integrum Sacramenti fructum & effectum ex Chriſti inſtitutione habeamus. Non igitur violatores ſumus inſtitutionis Chriſti, ſed obſeruatores; & quidem magis quàm vos Euangelici. nam vos in vtraq; tantùm, inſtitutionem Chriſti ſequimini, nos autem tam in vtraq; quàm in vna. Imò nec in vtraq; vos Chriſti inſtitutionem ſeruare conuincimus: ſiquidem Chriſtum ex vtraq; ſpecie eijcitis, ſine quò vtraq; ſpecies nihil valet nec Sacramentum eſt, ſed falſa exiſtimatio Sacramenti. Cùm verò Gelaſium & Leonem producis, qui nonniſi Manichęorum ſuperſtitioſam & ex infidelitate hæretica procedentem, alterius ſpeciei contemptionem damnarunt; Tu hoc ipſum ad veram & ex inſtitutione Chriſti profectam alterius ſpeciei abſtinentiam temere & falſo detorques; quæ duo tantum à ſe diſtant, quantum cælum à terra. Etenim Manichæi non credentes Chriſtum verum ſanguinem aſſumpſiſſe, ac proinde nec nobis in calice eundem verè reliquiſſe, abſtinebant ab vſu calicis. quam ipſorum perfidiam Gelaſius & Leo Pontifices meritò condemnarunt: & nos cum illis condemnamus. & ad eam tantò magis vitandam vſum vtriuſq; ſpeciei fidelibus præceperunt. At quid hoc ad veram & ex inſtitutione Chriſti profectam ab altera ſpecie abſtinentiam? ſed hæc loco citato habes contra te copioſius.

Leo & Gelaſius Manichæos damnant, non autem nos.

Sextum argumentum.

Sacerdotes, etſi in articulos illos Fidei impingerent, ſacerdotes eſſe non deſinerent.

IN ſexto argumento ais Pontificios ſacerdotes impingere in orationem Dominicam, Symbolum Apoſtolicum, & Decalogum, ideoq́, legitimos miniſtros non eſſe. Inſulſa argumentatio: non enim in veram Orationem Dominicam, verum Symbolum & Decalogum impingunt, ſed in falſificatam & peſsimè à vobis intellectam & expoſitam orationem Dominicam, Symbolum, Decalogum. quod eſt in ipſorum hæreticas interpretationes impingere.

In particulari autem ais impingere noſtros in articulum *Credo in Deum.* quia Sanctos inuocandos docent; quaſi qui Sanctos inuocet non credat in Deum. Si ita eſt non igitur credebat in Deum Paulus, cùm toties orationes fidelium expeteret: inuocare enim Sanctos nihil aliud eſt,

quam

Digitized by Google

quam vt orent pro nobis poſtulare. Vos etiam non creditis in Deum, quia vos aliorum quoq; orationibus commendatis. Quod ſi id non concedes, Zaborouij tuam expoſitionem illius articuli ; *Credo in Deum*, ipſe condemnabis. ita enim credi in Deum vis, vt nullus præter Deum à nobis inuocari poſsit. Quod ſi credendo in Deum ſanctos qui ſunt in terra inuocare poſſumus, quia præceptum de credendo in Deum non excludit inuocationem aliorum, cur non ſanctos in cœlo regnantes inuocare pari ratione poſſimus, cùm præcepto de credendo in Deum aliorum inuocatio non prohibeatur ? At acutè argumentaris; Si inquit in Sanctos credant ſunt maledicti, *Ieremiæ 17. 5. Maledictus enim qui confidit in homine*; ſi non credunt, inuocare illos non debent, dicente Paulo *Rom: 10. 14. Quomodo inuocabunt in quem non crediderunt?* Vtraq; illatio inſulſa. Nam neq; nos proprie loquendo in Sanctos credimus. in Deum enim eo ſenſu credere dicimur, quia credendo in eum tanquam in vltimum finem noſtrum tendimus, & ſummam ſalutis noſtræ in eo collocamus. quo credendi modo in Sanctos non credimus. Si tamen improprio loquendi modo admittamus nos in Sãctos credere, quia Sancti ſunt ſuo modo noſtri adiutores ad ſalutem, non idcircò maledictioni ſubiacemus; quæ non datur apud prophetam, niſi in eos, qui relicto Deo in ſolo *homine confidunt*, & (vt mox addidit Ieremias) *carnem ponunt brachium ſuum.* Nos autem, cùm Sanctos inuocamus, non humana aliqua ope confidimus, nec carnem ponimus brachium noſtrum, ſed eo veluti medio vtimur ad diuinum auxilium per Sanctorum preces obtinendum. Quare cùm Sanctos inuocamus, tunc maximè diuinum auxilium poſtulamus, cùm non ſolùm precibus noſtris, ſed & precibus Sanctorum illud obtinere ſatagimus. Alioqui dic, Zaborouij, cùm tu aliorum in terra degentium preces poſtulas, confidisne in homine contra præceptum Ieremiæ; & ponis carnem brachium tuum, vel non? Si ita eſt; maledictus es: ſin minus; falſò & ſtultè in nos execrationem detorques; cùm non alia ratione nos in Sanctis in cœlo regnantibus confidamus, quàm vos cùm Sanctos in terra degentes inuocatis.

Zaborouius non credit in Deũ. aut malè argumentatur.

Credi quodãmodo in Sanctos dici poſſumus.

Altera quoq; illatio non minus eſt inepta. Cùm enim Paulus *ad Roman: 10.* agat de inuocatione Dei, vt ex verſu præcedente patet; *Omnis*, inquit, *qui inuocauerit nomen Domini, ſaluus erit. quomodo ergo inuocabunt, in quem non crediderunt?* Zaborouius ineptè ad inuocationem Sanctorum detorquet: cùm per ſe manifeſtum ſit inuocationem Sanctorum ab inuocatione diuina eſſe diuerſiſſimam. Non igitur, ſi ad

inuocandum Deum requiritur Fides in Deum, ſequitur ad inuocandos Sanctos requiri fidem in Sanctos. Neq; enim quicquid ad inuocationem diuinam quæ maior eſt, requiritur, requiri quoq; ad inuocationem ipsâ inferioré par eſt. à maiori enim ad minus affirmatiuè conſecutio non valet. Deum igitur vt Deum rite inuocare non poſſumus, niſi in eum credamus: & credendo in eum tanquam in vltimum finem noſtrum, & primam ſalutis cauſam tendamus. quod ad inuocandos Sanctos non requiritur: ac proinde nec requiritur vt credamus in Sanctos, propriè loquendo: ſed ſatis eſt ſi Sanctos eſſe amicos Dei credamus. Alioqui dic, Zaboroui, cùm tu Sanctorum in terra preces inuocas, an credas in Sanctos, vel non? Si credis, quomodo ergo id nobis obijcis quod ipſe facis: ſi non credis, quomodo inuocabis in quem non credidiſti? Expedi nodum hunc, & ſolutionem tui argumenti habebis.

Imploratio cœlitum Fidem in ipſos non exigit.

Ait ſecundò noſtros impingere in articulum de Chriſto concepto, nato, paſſo, crucifixo, & mortuo: quia nimirum *Chriſtus mortuus eſt propter peccata noſtra, reſurrexit propter iuſtificationem noſtram. Rom: 4. 25.* Sacerdotes autem Pontificij in Sanctorum & proprijs meritis iuſtitiam & ſalutem quærendam docent. Scilicet, Zaboroui, candidè noſtrum dogma citas. Vt verò te errore liberem, dic age obſecro, cùm ais *Chriſtũ paſſum eſſe propter peccata noſtra, & reſurrexiſſe propter iuſtificationem noſtrã*, an hoc ita intelligas, vt patiendo pro noſtris peccatis, nihil nos agere voluerit; nec vlla opera noſtra ad remiſſionem peccatorũ obtinendam requiſiuerit. Si ita eſt, non erit igitur opus ad remiſſionem peccatorũ conſequendam Fide in Chriſtum, timore iudicij diuini, ſpe miſericordiæ diuinæ, pœnitentia & dolore peccatorum, deniq; conuerſione mentis ad Deum per dilectionem & amorem; fruſtraq; ſacræ literæ nos ad hæc & ſimilia opera incitant conſequendæ veniæ cauſa. Quod ſi paſſio Chriſti iſta non ſolùm non excludit, ſed etiam requirit, tanquam media præparantia nos ad remiſſionem obtinendam; quis non videt ad iuſtificationem & ſalutem opera noſtra ex fide & gratia diuina procedentia momenti habere plurimum? non quidem ita vt gratiam iuſtificationis promereamur (quid enim peccator apud Deum mereri poteſt, qui omni bono indignus eſt?) ſed vt per illa tanquam per media & diſpoſitiones ad Dei gratiam & iuſtificationem præparemur. Sicut enim, non obſtante quòd Chriſtus paſſus ſit propter peccata noſtra, per Sacramenta, tanquam per media à ſe inſtituta, remittit nobis peccata: ita non obſtante quòd paſſus ſit pro nobis, per noſtra opera ex Fide & gratia ipſius procedentia,

Fiducia mortis Chriſti nõ impedit fiduciam opis cœlitum.

neq; noſtras actiones ſanctas.

dentia, remittit nobis peccata. In hunc enim finem nos ad talia opera per gratiam ſuam excitat & impellit, vt nos ad iuſtificationem tandem promoueat & perducat. Non potes igitur negare, Zaboroui, paſſioni Chriſti ſua media, per quæ operatur. vnde conſequetur ita è paſſione Chriſti quærendam eſſe iuſtificationem, vt noſtris quoq; operibus, non tanquam meritis, ſed tanquam medijs ad remiſſionem obtinendam ſit locus; & ab operibus tanquam à medijs a Chriſto requiſitis quærendam eſſe ſuo modo remiſſionem peccatorum. Falſum igitur eſt, & calumnia mera, cùm obiicis nos in meritis noſtris aut Sanctorum remiſſionem peccatorum quærere. nos enim non ſolùm id non ſentimus, ſed anathema dicimus iis omnibus, qui ita ſentiunt; ſolumque opera noſtra ſecundum ſcripturam vim mediorum non meritorum habere ad nos ad remiſſionem obtinendam diſponendos affirmamus. Quod etiam non quibuſuis operibus tribuimus, ſed iis duntaxat quæ ex Fide & gratia Spiritus S. in nobis oriuntur. Talibus enim operibus vim ad remiſſionem peccatorum tribuere, eſt eam paſſioni Chriſti, ex qua talia opera omnem ſuam vim ſortiuntur, tribuere.

hæ n. mortẽ Chriſti in nobis efficacem reddũt.

Quamuis autem per merita noſtra nos iuſtificari negemus: fatemur tamen poſt iuſtificationem in hominibus iuſtis opera meritoria vitę æternæ, quibus vita æterna tanquam merces & corona iuſtitiæ debeatur, inueniri. quod non ſolùm vim paſſionis Chriſti non minuit; ſed eam illuſtrat & magnificat. Hic enim eſt ſingularis paſſionis Chriſti fructus, vt non ſolùm nos reddat Deo gratos & verè iuſtos; ſed etiam vt opera noſtra, quæ tanquam iuſti ex gratia Dei facimus, ſint Deo grata & præmio digna; cùm ſint in Deo & propter Deum facta; ita vt omnem ſuam vim ad merendum ex paſſione Chriſti accipiant.

Mors Chriſti in nobis gignit actiones dignas præmio.

Vos Lutherani, & Caluiniſtæ, vim omnem paſſionis Chriſti euertitis; cùm docetis totum Chriſti ſanguinem & omnia Chriſti merita id efficere non poſſe, vt verè à peccato liberemur; ſed ſolùm vt peccata noſtra iuſtitia Chriſti contegantur: verè tamen in nobis ad finem vſq; vitæ maneant. Hæc eſt pudenda illa doctrina veſtra orbi Chriſtiano antè nunquam audita, & ad omnem virtutem paſſionis Chriſti funditus euertendam nonniſi Dæmone ipſo auctore excogitata. Similiter eundem paſſionis Chriſti fructum operibus quoq; negatis; cùm ea quantumuis ſancta & perfecta videantur, eſſe peccata mortalia, & mereri iuſtam opprobrij mercedem cum Luthero & Caluino docetis. Quomodo enim, Deus bone, Chriſtus pro peccatis noſtris paſſus verè creditur, ſi nos in

Hæretici mortẽ Chriſti euacuãt.

peccatis reliquit? & vim nobis bene operandi & à peccato reſurgendi non promeruit? neq; aliam nobis iuſtitiam niſi imputatiuam, quæ eſt velamentum non abolitio malitiæ, conceſſit? In vos igitur veſtra ipſorum confeſſione id retorqueri meritò debet, quòd articulum de paſſione Christi penitus non credatis; cùm vim illius omnem in vobis & in operibus veſtris negetis. Plura de hac re habes in tuam gratiam ſcripta *libro 2. de notis Miniſtrorum.*

... edũt.

Porrò, cùm Auguſtinus librũ de gratia & libero arbitrio eo fine ſcripſerit; vt merita noſtra non ex viribus noſtris, vt Pelagiani volebant, ſed ex gratia Dei procedere ſcripturarum teſtimonijs comprobaret: mirari ſatis non poſſum aduerſarios infideliſſimè Auguſtinum pro ſua parte adducere truncatis eius verbis; cùm is ſolùm merita ex viribus naturæ contra Palagianos oppugnet; ſententiam verò Catholicam de meritis ex Dei gratia procedentibus multis ſcripturis confirmet. Nam ſi dicat Zaborouius noſtris operibus mercedem dari ex gratia, non ex debito: primùm repugnabit ſcripturæ, quæ mercedem *reddendam operibus tanquam coronam iuſtitiæ à iuſto iudice* teſtatur; *2 Timoth.* 4. 8. quod ſi redditur ex iuſtitia, redditur ex debito. *Non enim iniuſtus eſt Deus, vt obliuiſcatur operis noſtri. Hebræ. 6. 10.* quibus verbis indicat ita Deum reddere operibus mercedem, vt niſi redderet iniuſtus eſſet. Repugnabit & rationi. merces enim promiſſa ſub conditione operum inducit obligationem & debitum iuſtitiæ. Cùm ergo Deus promiſerit operibus noſtris mercedem, ſeipſum promiſſione & pacto debitoré nobis ex iuſtitia fecit. Quanquam & merces, quòd à Deo ſit promiſſa, magna Dei miſericordia dici debet, ſponte enim & ex gratia promiſit, & ſe debitorem fecit: & merita noſtra cùm ſint dona eius & ex gratia ipſius procedant, gratia Dei meritò dicuntur diuerſoq; reſpectu ſunt & gratuita & meritoria: gratuita, quatenus ex gratia procedunt operante in nobis & velle & perficere: meritoria quatenus ex pacto Dei de reddenda mercede proficiſcuntur. Rectè igitur loco citato Auguſt. *Cui, inquit, redderet coronam iuſtus iudex, ſi non donaſſet gratiam miſericors Pater? & quomodo eſſet iſta corona iuſtitiæ, niſi præceſſiſſet gratia, quæ iuſtificat impium? Quomodo iſta debita redderetur, niſi priùs illa gratuita donaretur?* Neq; refert quod ſerui inutiles dicimur in ſcriptura, poſtquam omnia fecerimus: licet enim opera noſtra nihil vtilitatis Deo afferant, quòd Deus nullius ſit indigens; tamen poſtquam deducta ſunt in pactum cum promiſſione mercedis, debetur illis ex iuſtitia merces.

Auguſt. fruſtra citant ſibi contrarium.

Noſtris actionibus ſanctis debetur merces à Deo.

eademq; eſt mera liberalitas eius.

Iam

Iam verò in articulum de Aſcenſione Chriſti impingere nos ſatis inſulsè docet, quòd Chriſtum in terris in Euchariſtia oſtendamus. quaſi vel iſta ſint contraria, vt diuinâ virtute idem corpus in cœlo & in terra ſimul exiſtere non poſſit; vel cum articulo de aſcenſione Chriſti in cœlum non ſit coniūgendus alter articulus de vera & reali Chriſti pręſentia in terris in Sacramento. Quemadmodum verò nos qui hos duos articulos coniungimus reprehendi iure non poſſumus: ita vos qui eos ſeiungitis; & alterum de reali præſentia prorſus negatis contra ſcripturas & vniuerſæ Eccleſiæ Fidem, maxima eſtis reprehenſione digni. Non minùs etiam ineptè ex eo, quòd Chriſtus in cœlo Aduocatus noſter ſit, infert Zaborouius; nos, cùm Sanctos quoq; interceſſores habemus, Chriſtum eſſe Aduocatum noſtrum non credere. Nam ſimili ratione Zaborouius quoq; cum ſuis Chriſtum aduocatum abnegare conuinceretur; quia Sanctos in terra interceſſores adhibet, eorumq; preces expoſcit. Imperitè verò Chriſti principalis Aduocati officium Sanctorum interceſſione euerti putat: cùm Sancti non niſi per Chriſtum, & in nomine Chriſti ac per eius merita petant quicquid petunt à Deo; vnde potiùs Chriſti ſupremi Aduocati dignitatem extollunt & amplificant, quàm diminuunt & ei præiudicant.

Chriſtum eſſe in cœlo, & in Euchariſtia:

eſſe Aduocatum noſtrũ, item beatos, nil repugnat.

In alium quoque articulum, quo creditur Eccleſia Catholica, nos impingere inſulſiſſimè oſtendit; quòd Eccleſiam videre non credere volumus, & ſtatuamus Eccleſiam Chriſti eſſe viſibilem. Verùm talpa cæcior eſt, qui Eccleſiam Chriſti, quæ eſt *ciuitas ſuper montem poſita*; &, vt ait Auguſtinus, *abſcondi non poteſt*, non videt. Quis enim non videt Chriſtianorum cœtum Fidem Chriſti Catholicam per orbem vniuerſum profitentium? Si enim nemo negauerit omnes Reſpublicas, in quibus homines ab hominibus gubernantur eſſe viſibiles; cur negare poterit oues Chriſti viſibiles à viſibilibus paſtoribus gubernatas eſſe Rempublicam viſibilem? Illud verò quàm ineptum; ſi Eccleſia videtur, non igitur creditur. Nunquid enim Chriſtus non videbatur ſimul & credebatur. *quia*, inquit, *vidiſti me Thoma, & credidiſti*. Nam quod ait, *Fidem eſſe argumentum non apparentium. Hebr: 11. 1.* id non concludit non poſſe idem videri ſimul & credi. Sunt enim plurima quæ videntur & creduntur; ſed ſolùm in iis quæ videntur contineri ſemper aliquid inuiſibile. Sic in Chriſto homine viſibili diuinitas latebat inuiſibilis. Sic & Eccleſia viſibilis, quatenus à paſtoribus viſibilibus diuina & inuiſibili cooperante virtute gubernatur, eſt inuiſibilis; ſimpliciter tamen viſibilis eſt, quia & homo ſim-

Eccleſia Chriſti aſpectabilis eſt.

& tamen credenda.

mo ſimpliciter viſibilis dicitur, etiamſi animam inuiſibilem habeat. de quo plura in noſtro 2. *de notis Miniſtrorum libro.*

Remiſſa peccata alicui nominatim non eſt credendum.

Denique ait nos in articulum de remiſſione peccatorum impingere: quod ſolum in generali credamus hominibus verè pœnitentibus remitti peccata; non verò Fide ſpeciali huic vel illi in particulari certò remiſſa eſſe peccata. O quam futilis probatio! Etenim vbinam in Symbolo dicitur, Credo remiſſionem peccatorum huic vel illi in particulari factã? Vbi verò Chriſtus cuiquam in particulari abſolutè promiſit remiſſionem peccatorum, & nonniſi ſub conditione Fidei, Spei, Pœnitentiæ, & conuerſionis in toto corde ad Deum? cui verò reuelatum eſt in particulari quod eas omnes conditiones, prout eas Deus ad iuſtificationem requirit, perfectè habeat. alioqui ſi id reuelatum non eſt, credi Fide diuinâ non debet, ac proinde nec remiſſio illa peccatorum ſpecialis, quæ ab hac conditione dependet, fide diuina credi poteſt. Paulus ſanè etiamſi ſibi nihil conſcius eſſet, ſe tamen non ideò iuſtificatum eſſe pronuntiat eo argumento, quòd is *qui me*, inquit, *iudicat, Dominus eſt.* hoc eſt, aliquid in me deprehendere poteſt, quod ipſe non deprehendo. Nunquid igitur Lutherani oculatiores ſunt Paulo, vt diuinum iudicium vereri non debeant, ne in factis illorum aliquid deprehendat, quod ipſi non deprehendant? Apage ſtultitias tales.

niſi id ſit reuelatum diuinitus.

Dæmones remiſſionẽ peccatorum non credunt vt nos.

Ridiculè verò producit ad ſuam cauſam tuendam Dæmonum exemplum. quos ait in generali quoq; remiſſionem peccatorum credere; vnde infert noſtram fidem à Dæmonum fide non differre. Sed quàm imperitè! Nunquid enim Dæmones credunt in generali ſibi remittenda per Chriſtum peccata ſicut nos credimus? Deinde nunquid, cùm Dæmones credant vt & Lutherani Chriſtum eſſe verum Dei Filium, propterea concedet Zaborouius Lutheranam fidem non eſſe differentem à Dæmonum fide? quis hanc inferendi inſcitiam non rideat? Denique ſatis conſtat apud bonos Theologos in Dæmonib. eſſe fidem naturalem non ſupernaturalem, quæ donum Dei & fides ſalutaris dicitur. quod eam Dominus ad ſalutem requirat. En quot modis nihil ad rem loquitur Zaborouius?

Non minori quoq; ineptitudine nos in Orationem Dominicam impingere docet. primùm quòd Oratio Dominica ad ſolum Deum dirigitur; *Pater noſter, qui es in cœlis:* nos verò ait docere eandem orationem Sanctis quoq; fundi. pro quo citat *Cenſuram Colonienſem fol: 208. & Caniſium in opere Catech. fol: 81. & 82.* Verùm traducit auctores

iſtos

iſtos Zaborouius; & ſuam interpretationem craſſam contra omnem ipſorum mentem ipſis impingit. Neq; enim eo ſenſu orationem Dominicam fundi ad Sanctos dixerunt, vt Sancti dicantur in oratione Dominica Patres noſtri qui ſunt in cœlis, vt Zaborouius pro ſuâ ſynceritate illis imponit: ſed alio optimo ſenſu, vt nimirum Sancti ea, quæ in oratione Dominica poſtulamus, nobis à Deo impetrent: vel vt Deus propter Sanctos ſuos eadem nobis concedere dignetur. vtroq; enim modo orationes ad Sanctos fundimus, vel ipſos orando vt pro nobis orent; vel Deum orando vt propter Sanctos ſuos quæ poſtulamus, concedat. ad eum modum quo in veteri quoq; teſtamento oratum legimus. Hoc igitur duplici ſenſu & fine orationem Dominicam fundi ad Sanctos dicti auctores dixerunt. interpretatio verò quam illis affingit Zaborouius, mera calumnia eſt.

Precatio Dominica non tribuitur cœlitibus, vt Deo.

Alterum eſt; quòd in oratione Dominica panem noſtrum quotidianum mendicato à Deo poſtulamus. nos autem ait vitam æternam meritis noſtris debitam docere. At dicat Zaborouius, an ita panem noſtrum quotidianum à Deo petamus, vt eum ſine noſtris laboribus merè de cœlo lapſum expectare debeamus. Si ita eſt, non igitur ſerendi agri erunt: nec in ſudore vultus panis quærendus; ſed miraculoſi panes de cœlo expectandi: ſi verò petitio & mendicatio noſtra non excludit labores noſtros & merita; non poteſt niſi ineptiſſimus ex ea petitione inferre aliquid contra merita noſtra: nam etiam merita noſtra ſunt dona Dei: & à gratia Dei proficiſcuntur. Deus enim dat omnibus velle & perficere. Cum verò Auguſt: (licet falsò) citas *in Pſal: 31.* dicentem: *Si Deus daret quod mereris, vtiq; damnaret: non dat tibi debitam pœnam, ſed donat indebitam gratiam.* an non res ipſa loquitur, Auguſtinum de peccatore nondum iuſtificato loqui, cui pro peccatis nō debetur niſi pœna, & ex Dei miſericordia non ex vllis meritis eius datur ei indebita gratia? Sed tuum eſt ingenium, Zaboroui, extra rem loqui, & ſententiam Catholicam traducere, quaſi aſſeramus ex meritis noſtris dari nobis gratiam iuſtificationis, quâ ex peccatoribus efficimur iuſti; quæ eſt ingens in nos calumnia, quū in peccatoribus merita ante iuſtificationem non agnoſcamus: in iuſtis quidem agnoſcimus. qui poſtquam iuſtitiam adepti ſunt ſecundum iuſtitiam operantur; eos enim dicimus poſſe diuinâ iuuante gratiâ efficere opera digna præmio æternę vitæ, quibus vita æterna vt merces, vt corona iuſtitiæ, vt retributio debeatur, vti Scriptura teſtatur. Quòd verò te falsò citaſſe verba Auguſtini dixi, id clarum eſt. Quod enim Auguſtinus de

Petere ſimul & mereri aliquid poſſumus à Deo.

Non meremur iuſtificationem.

operibus malis dixit, tu vniuersè de omnibus meritis Auguſtinum facis locutum. Auguſtinus enim ita ait; *Si quod debetur illis operibus* malis *Deus redderet, vtiq; damnaret: ſtipendium enim peccati mors.* Tu vero fingis Auguſtinum locutum; Si Deus daret quod mereris, vtique damnaret; vt ſic omnia merita damnaſſe Auguſtinum induceres. An non hoc falſare eſt Sanctorum teſtimonia?

Impoſtura in cit: auctoribus.

Tertium eſt. quod per eam orationis Dominicæ partem, qua dicimus; *Dimitte nobis debita noſtra,* non ita oremus vt debemus. Si enim ſine Fide oramus, nil obtinebimus. ſi cum Fide, illa vel erit generalis, vel ſpecialis: generalis non ſufficit, quia & in Dæmones cadit, qui credunt & contremiſcunt: ſpecialis verò à vobis, inquit, non admittitur, ſed præſumptio hæretica à vobis nominatur. ex quo concludit, nos ſine Fide dicere; *Dimitte nobis debita noſtra.* Sed abſurdè: non enim alia ratione credenda nobis eſt remiſſio peccatorum, niſi vti nobis à Chriſto promiſſa eſt. Promiſſa verò à Chriſto eſt non abſolutè, ſed ſub conditione eorum actuũ quos Deus à nobis ad iuſtificationem requirit; nempe, Fidei, timoris, ſpei, pœnitentiæ, dilectionis. Cùm igitur nulli Deus in particulari reuelet ipſum habere illos omnes actus ea perfectione quâ ad iuſtificationem requiruntur; conſequens eſt nullum poſſe Fide diuina abſolutè credere ſibi eſſe remiſſa peccata; ſed ſub conditione duntaxat actuum ad remiſſionem peccatorum à Deo requiſitorum. Quis enim poteſt dicere; *Mundum eſt cor meum, purus ſum à peccato? Prouer: 20. 9.* Generali igitur Fide tantummodò credimus nobis remitti peccata. quia firmiſſimè credimus Deum daturum nobis remiſſionem peccatorum, ſi nihil ex parte noſtra defuerit. hanc porrò Fidem generalem Dæmones non habent; quia nec in generali, nec in particulari credunt Deum ſibi remiſſurum peccata; nec abſolutè, nec ſub conditione. Quare locum Iacobi; *Credunt & contremiſcunt,* impertinenter more ſuo adducit Zaborouius. neque enim in eo dicitur Dæmones credere remiſſionem peccatorum; ſed credere Deum vnum eſſe, vt ibidem S. Iacobus ait.

Credimus remiſſionẽ peccatorum vti promiſſã à Chriſto.

hoc eſt Fide generali, & conditione certa.

Meritò igitur Fides illa ſpecialis, quâ Lutherani credunt tam certò ſibi nominatim eſſe dimiſſa peccata, quàm certò credunt Deum eſſe trinum & vnum; dicitur à nobis præſumptio hæretica. Quanta enim temeritas eſt, id tanquam reuelatum à Deo credere, & eadem certitudine quâ cæteros Fidei articulos, quod Deus nunquam reuelauit; & cuius certitudinem conditionatam ſolum eſſe voluit? Quocirca cùm Catholici ſecundùm Scripturas credant dimitti ſibi peccata ſub conditione actuum requiſitorum, eâ

id autẽ hæretici monſtroſè credunt.

Digitized by Google

rum, eâ Fide petunt in oratione Dominica ſibi remitti peccata quâ debent. At Lutherani & Caluiniſtæ cum falſa Fide ſpeciali, & contra Scripturas id petunt; ipſi igitur in oratione Dominica turpiter impingunt, non nos.

Verùm quid moror? annè vos Lutherani petitis peccata vobis à Deo verè remitti? an non id eſt directè contra veſtram doctrinam, quâ docetis peccata non auferri à nobis ſed tegi? vos igitur ſacrilegi violatores eſtis orationis Dominicæ, cum fictè oratis vobis remitti peccata. Petitis enim eo ſenſu, vt verè in vobis maneant vſque ad mortem, & ſolùm iuſtitia Chriſti contegantur. Audi Auguſtinum in eum quem citaſti 31 Pſalmum de hac re loquentem: *Non ſic intelligatis quod dixit; Peccata cooperta ſunt, quaſi ibi ſint & viuant. Tecta ergo peccata quare dixit? vt non viderentur. Quid enim erat Deum videre peccata, niſi punire peccata?*

Heretici petunt nō auferri à ſe peccata.

In Decalogi quoque tria præcepta nos impingere ſumma temeritate aſſerit. Primum præceptum eſt; *Non habebis Deos alienos:* in quod nos impingere eo argumento probat, quod tot Deos, quot Sanctos ſtatuamus. Quid incredibilius? neque enim tantum terra à cœlo diſtat, quantum Sancti à Deo. At, inquit, cui attribuuntur attributa Dei eſſentialia eidem eſſentia diuina tribuatur neceſſe eſt. Rectè ſanè. Vos, inquit, Sanctis tribuitis attributa Dei eſſentialia, vt eſt cordium noſtrorum inſpectio, fiducia opis ipſorum, & imploratio. Hìc, Zaboroui, aut non intelligis quod loqueris; aut vehementer erras. Peto enim an virtute diuinitus conceſſa cor hominis inſpicere ſit attributum eſſentiale Dei, vel non. Si affirmes, ſequetur Deum ſua attributa eſſentialia poſſe communicare, & reuera communicaſſe hominibus, quoties illis humanorum cordium ſecreta manifeſtauit. Si verò neges; teipſum condemnas. qui aſſeris nos attributa Dei eſſentialia tribuere Sanctis: quemadmodum enim homines illi ex ea cordium inſpectione, quæ fiebat non propria illorum virtute, ſed virtute diuinâ dij non erant; ita nec Sanctos ob ſimilem inſpectionem cordium ſequitur Deos eſſe, aut eſſentialia Dei attributa habere. Non enim quæcunque inſpectio cordium eſt eſſentiale Dei attributum, ſed ea tantummodo, quæ fit virtute propria & non alterius. Si tribueremus Sanctis quod virtute propria & naturali corda inſpiciant, verè tribueremus eis id quod eſt Deo eſſentiale: at cùm tribuimus ſolum diuina virtute id facere poſſe, quis non videt calumniam nobis obijci, quòd aliquid Dei eſſentiale Sanctis adſcribamus?

Arcana mētium noſſe alieno auxilio nō facit Deum.

Similiter fiduciam collocare in aliquo tanquam in prima & principali cauſa ſalutis eſt ſolius Dei proprium: at fiduciam collocare in aliquo

Digitized by Google

non tanquam prima cauſa ſalutis, ſed tanquam media, id non ſolum non eſt proprium Dei; ſed Deo nullo modo conuenire poteſt. Deus enim quà Deus, non eſt media ſed prima ſalutis cauſa. Quare ſi in Sanctis tanquam in media cauſa, ſeu tanquam in interceſſoribus ad Dominum fiducia collocatur, nullo modo ſequitur, id quod eſt eſſentiale Deo, Sanctis tribui. Confidimus enim in Sacramentis, in Scripturis, in orationibus viuentium; neque tamen quiſquam dixerit eſſentiale Dei attributum aliquod iſtis tribui.

Ratio fiduciæ opis cælitum repugnat Deo.

Dic, Zaboroui, an cùm exemplo Pauli petis orationes viuorum in terra fiduciam in ipſorum orationibus collocas aliquam vel nullam? Si nullam; ſtultus es, qui petis id ex quo nullum vtilitatis fructum ſperas: & illi non minùs ſtulti ſunt, qui pro te orant; cùm nullam tibi ſuis orationibus vtilitatem ſe allaturos ſperant. Si verò fiduciam aliquam in illis reponis, ergo vel attributum eſſentiale Dei eis tribuis, quod ſacrilegum eſt; vel ſi non tribuis falſum erit quod aſſeruiſti, nos fiduciam aliquam collocando in Sanctos attributum Dei eſſentiale illis tribuere. Talem enim fiduciam in precibus illorum ponimus, qualem tu concedis ponendam eſſe in viuorum precibus. Simili ratione cùm inuocationem aſſeris eſſe attributum eſſentiale Dei, peto an cùm inuocas Sanctos in terra tribuas illis attributum eſſentiale Dei? Si non tribuis, cur nos calumniaris id Sanctis in cœlo regnantibus tribuere? Inuocari enim tanquam interceſſorem ad Deum non eſt Dei proprium, imò nullo modo Deo conuenit, ſed ſolùm inuocari, tanquam primam & principalem omnium bonorum cauſam, inter attributa Dei propria referendum eſt Patet igitur Zaborouium aut non intellexiſſe quæ eſſent attributa Dei; aut per calumniam nobis obijcere voluiſſe quod nunquam dicimus; neque ex dictis noſtris conſequitur.

Similiter implorari Deus nō poteſt ita, vt cælites.

Contra ſecundum Præceptum de non faciendo ſculptili ait nos peccare, quòd imagines faciamus & adoremus. At errat. nec quid illo præcepto (quod primum eſt non ſecundum) prohibeatur intelligit. Sculptile
1. enim quod pro Deo adoratur ibi prohibetur; nam mox adiungitur; *vt adores illud.* at imagines Catholicæ pro Deo non adorantur; ſed Deum adorandum repræſentant. non igitur niſi imperitiſsimè dici poteſt eas præcepto illo prohibitas: alioqui quomodo Deus in imagine & ſpecie humana tam ſæpe hominibus apparuit? quomodo Spiritus ſanctus in ima-
3. gine columbæ videndum ſe præbuit? quomodò verò Deus imagines Cherubin in templo Salomonis fieri præcepit? at neque natura ipſa fert, vt Deum

Imagines Catholicæ non vetitæ Decalogo.

Deum aliter niſi in imagine concepta expreſſum adoremus vel cogitemus. Tribuimus nos quidem aliquam venerationem imaginibus, tanquã ſignis rerum ſacrarum, ſicut & Scripturis, & Euangelio, & nomini IESV, *in quo omne genu flectitur*. & Arcæ tanquam ſcabello pedum Dei adorationem tribui vult ſcriptura propter ſanctitatem ipſius; *Adorate*, inquit, *ſcabellum pedum eius. quia ſanctum eſt*. at nunquam dicimus imagines pro Deo adorandas, quod ſolùm in ſculptili adorando prohibetur. 4. *adorandæ ob ſanctitatem prototypi tanquam ſigna nõ ipſa diuinitas.*

Fruſtra verò producit Zaborouius Concilium Elibertinum, quod neq; ab Eccleſia eſt approbatum: & errores pleroſque continet: & magis facit contra aduerſarios quàm contra nos: in eo enim nil aliud prohibitum eſt, quàm ne in parietibus imagines pingerentur, quòd id eo tempore & loco videretur illis nouendecem Epiſcopis indecens quid continere. alias verò imagines in parietibus non pictas Concilium non prohibuit, *Ne*, inquit, *quod adoratur & colitur in parietibus depingatur*. quæ ratio indicat Chriſti & Sanctorum imagines & depingi, & adorari tunc ſolitas. & propter honorem illarum prohibitum eſſe ne in parietibus pingerentur, ne parietum humore vitia contraherent & contemptibiles redderentur. Quocirca Concilium illud nec omnes vniuerſe imagines vetuit, ſed in Eccleſiarum parietibus pictas: neq; ideo vetuit, vt cultum & venerationem prohiberet, ſed potiùs vt vindicaret & promoueret. Simili ratione cùm producit factum Epiphanij ex epiſtola ipſius ad Ioannem Ieroſolymitanum, qui velum in templo pendens conſcidit imaginem hominis cuiuſdam Sancti depictam habens, producit rem ſuppoſititiam. Nam Epiphanij epiſtolam illam vertit in Latinum S. Hieronym. ſine talis exempli additione. Vnde, ſicut pleraque alia in libros Epiphanij ab hæreticis inſerta fuerunt ita & hoc ad eundem numerum pertinet. ſed plura de hoc ſub finem libri. Miror autem Zaborouium nihil ſolidè verum ſed apocriphum & nullius fidei pro ſua ſententia producere potuiſſe. Nam & Lactantius ſimulacra Dæmonum non veras Chriſti vel Sanctorum imagines damnat, *libro 2 cap: 9*. *Cõciliũ etſi nõ probatũ ab Eccleſia non eſt contra nos.*

Tertium præceptum, in quod nos impingere ait, eſt; *Non concupiſces*. quòd nos concupiſcentiam poſt baptiſmum peccatum eſſe negemus. Sed falsò & infideliter proponit noſtram ſententiam. Nos enim concupiſcentiam carnis, niſi voluntas in eam conſentiat, peccatum eſſe negamus tam ante quàm poſt baptiſmum. quo quid verius, quid & Scripturis & rationi conformius? Chriſtus nos docuit ex corde generari peccatum; & cor eſſe propriam peccati ſedem; *ex corde enim exeunt homicidia*, *Cupiditas voluntate renitente peccatum non eſt.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

cidia, adulteria, quæ coinquinant hominem. Ratio etiam omnis reclamat, vt id noſtræ culpæ tribuatur, quod inuitis prorſus nobis & voluntate renitente accidit. Lutherani verò eò ſtultitiæ deuenerunt. vt concupiſcentiam carnis etiam voluntate reluctante peccatum eſſe dicant; non ſolùm impropriè, quatenus ad peccatum inclinat, & ex peccato naſcitur; ſed proprie & verè, quatenus nos verè coram Deo peccatores, iniuſtos, & damnabiles facit. quo quid abſurdius? At, inquit, Paulum poſt Baptiſmum dixiſſe, *Rom: 7. 7. Peccatum non cognoui niſi per legem: nam concupiſcentiam neſciebam, niſi lex diceret; Non concupiſces.* Quid hoc ad rem? nam lex concupiſcentiam prohibens non datur carni ſed menti: ob quam cauſam dicitur à Paulo ibidem *lex mentis*. neque præcipit vt caro concupiſcentias non ſentiat; ſed ne ſpiritus concupiſcentiis carnis conſentiat. Vnde mox concludit Paulus: *Nihil ergo damnationis eſt iis qui ſunt in Chriſto* IESV, *qui non ſecundum carnem ambulant.* Licet enim concupiſcentias carnis ſentiunt; quia tamen non ſecundùm carnem ambulant, nec iis obſequuntur, nullam damnationem vereri debent. Contra vos igitur, Lutherani, Paulus pronuntiat qui ex hominibus bruta facitis: & liberum arbitrium ad peccandum non requiritis: neque peccata per baptiſmum verè aboleri vultis; ſed remanere & cum iuſtitia ſimul conſiſtere. quæ quid ſunt niſi mera opinionum veſtrarum monſtra?

Carnis cupiditas nō vetatur ſed mentis.

Lepidè verò Zaborouius argumentatur; Concupiſcentia poſt baptiſmum vel diſcordat à lege Dei, vel cum ipſa concordat. Si diſcordat peccatum erit, quia peccatum nihil eſt, quàm ἀνομία. Si concordat, erit virtus. Quàm acutè! quaſi non poſſit dari aliquid quod nec diſcordet à lege, nec cum ea concordet, ſed ſit quid impertinens. de quo lex nihil ſtatuat in vtramuis partem. Norunt enim Logici inter contraria dari medium poſſe. Talis verò eſt concupiſcentia carnis, quæ ad carnem ſpectat. Per legem enim *Non concupiſces*, neque præcipitur, neque prohibetur carni concupiſcentia, ſed menti; neque ſenſus legis eſt, vt caro concupiſcentiam non ſentiat, ſed ne mens conſentiat. Quare concupiſcentia ſi ad carnem ſolùm referatur nullo modo eſt contra legem *Non concupiſces*: neque ab ea diſcordat: neque cum ea concordat: quia lex de illa nihil ſtatuit carni, ſed tantùm menti. De qua re habes plura *in 2. de NOTIS MINISTRORVM libro.*

Carnis cupiditas ſola non eſt legi contraria.

Septi-

Digitized by Google

Septimum argumentum.

IN ſeptimo argumento probat Zaborouius ſacerdotes Catholicos verã ordinationem non habere, quod veram ſucceſſionem Apoſtolicam nõ habeant. Probat autem hanc ſucceſſionem Apoſtolicam defeciſſe, non veris aliquibus & ſolidis documentis, ſed mendaciis & fabulis variis de Pontificibus confictis, & in vnum conſarcinatis. Quo genere probandi non ſolum ſucceſſionem Romanorum Pontificum nõ euertit, ſed etiam ſtabilit magis ac confirmat. Cùm enim illam nonniſi mendaciis oppugnare poteſt, eo ipſo oſtendit, ſe veras rationes ad eam oppugnandam non habere, ac proinde inuictam eſſe. namque mendaciis expugnari non poteſt. Primùm igitur in eo peccat Zaborouius quòd fabulas pro argumento adducit. Fabulæ enim ſunt de tot Papis Hæreticis. fabulæ de Papa fæmina. quæ niſi toties à nobis refutata eſſent, non eſſet difficile veritate ipſa oculos aduerſariis configere. Remitto te tamen, Zaborouì, ad ea, quæ *2. de notis Miniſtrorum libro*, de hiſce fabulis aduerſus te ſcripta ſpero breui lucem videbunt. aliquid tamen etiam hic in finem libri adiiciam. Secundò peccat cùm ineptè argumentatur; Si Papæ aliqui fuerunt Hæretici: ſi malis artibus ad Papatum aſcenderunt: ſi multi ſimul Antipapæ fuerunt: ſucceſſionem Apoſtolicam eſſe interruptam. Id enim minimè ſequitur. Etſi enim daremus Papam aliquem hæreticum fuiſſe, etſi malis artibus Papalem dignitatem obtinuiſſe; ſi tamen ab Eccleſia recepti & tolerati fuerunt, Pontifices veri fuerunt. licet digni eſſent, qui ab Eccleſia deponerentur & officio priuarentur. Tunc enim Eccleſia eos pro ſuis paſtoribus agnoſcebat, & illis ſe ſubiiciebat. Nam & in iure habetur iudicem intruſum ſi toleretur & communi vulgi errore pro legitimo cum Titulo habeatur, verè iudicis officium præſtare, & ab eo geſta vim ſuam & robur obtinere. Si verò multi ſimul Antipapæ fuerunt, ſemper tamen vnus ex illis declaratus ab Eccleſia fuit legitimus Papa, aliis cedentibus. quod ſucceſſionem interrumpere minimè cenſeri debet; niſi tempus ſedis vacantis ſucceſſionem interrumpere cenſeatur. quod ſanæ mentis nemo dixerit.

Fabellis oppugnant Hæretici ſacerdotium Catholicũ.

Succeſſio Apoſtolica nõ eſt interrupta.

Octauum argumentum.

IN octauo argumento probare nititur ordinationes in Eccleſia Romana non eſſe legitimas, ex eo quod non ſint iuris diuini. Ordinationes enim

Digitized by Google

enim Presbyterorum nituntur, inquit, ordinatione Epiſcoporum: ordinatio Epiſcoporum nititur primatu Pontificis Romani: primatus verò Pontificis Romani nititur primatu S. Petri. Cùm igitur, inquit, primatus S. Petri ex iure diuino probari non poſſit; ſequitur ordinationes in Eccleſia Romana eſſe iuris humani ac poſitiui; ac proinde non eſſe ordinationes veras à Chriſto inſtitutas. Hæc omnia quàm futilia ſint, & ſine vllo fundamento à Zaborouio dicantur oſtendi fuſe contra ipſum in 2. *de notis Miniſtrorum libro*: nunc tamen, vt ipſius argumentorum vanitas tantò magis pateat, non grauabor ſingula quæ obiicit refellere.

Argumenta Zaborouii contra primatum Petri.

PRImum eſt. Parem poteſtatem omnibus Apoſtolis Chriſtus contulit: non igitur Petro ſuper Apoſtolos primatum dedit. Omnibus enim Apoſtolis æqualiter dixit *Matth: 24.19. Euntes docete omnes gentes baptizantes eos. &c. Ioan: 20.22. Accipite Spiritum ſanctum quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis.*

Petrus maior aliis Apoſtolis:

Miror ſanè Zaborouium, ea ſolùm loca accepiſſe, in quibus Petri cum cæteris Apoſtolis paritas indicatur: ea verò diſſimulaſſe in quibus aſſeritur imparitas. Etenim ſicut quæ adduxit æqualiter omnibus Apoſtolis dicta ſunt: ita quod *Matthæi 16.* ſoli Petro præ cæteris Apoſtolis dicitur; *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: & tibi dabo claues regni cælorum:* eius imparitatem, & præ cæteris Apoſtolis primatum deſignat. vt validis & immotis argumentis loco citato à nobis de-
1. monſtratum eſt. Singulare enim quid præ cæteris Apoſtolis Petro tunc præſtitum eſt, ſicut & ſingulari ratione præ cæteris Petri ſeu petræ nomen a Domino accepit: & ſingulari ratione præ cæteris Chriſtum confeſſus eſt Filium Dei; & ſingulari ratione illi tunc Pater cœleſtis reuelauit; at-
2. que ideo ſingulare quoque præmium retuliſſe cenſendus eſt. Neque verò, quod Petro ſoli collatum eſt, fuit poſtea factum commune cæteris Apo-
3. ſtolis; ſed hoc priuilegium ſemper Petrus retinuit: neque Chriſtus ſuam promiſſionem vnquam violauit, aut immutauit. Si enim totius Eccleſiæ Petra & fundamentum conſtitutus, aut ſaltem nominatus tunc fuit, proculdubio omnium Chriſti fidelium, ac proinde & cæterorum Apoſtolorum petra & fundamentum fuit: & primatum talem in Eccleſia adeptus eſt;

& fundamentum etiam Apoſtolorum.

eſt; vt ei omnes fideles, ac proinde & Apoſtoli ſubiacerent. Et licet Apoſtoli directione Petri ex accidente non egerent; quòd à Spiritu ſancto omnes dirigerentur; tamen, ſi Petri officium ſecundum ſe ſpectes, illud tale fuit; vt ſuam poteſtatem in omnes exercere potuerit: per accidens verò fuit, quòd ea directione opus non eſſet. Hic eſt ergo ille primatus Petri, quo caput & fundamentum totius Eccleſiæ, ac proinde & cæterorum Apoſtolorum, effectus eſt ita: vt ratione officij non ille cæteris Apoſtolis, ſed cæteri Apoſtoli ipſi ſubiacerent. Quare cùm nullus Apoſtolorum præter Petrum conſtitutus ſit vniuerſæ Eccleſiæ petra & fundamentum; nullus etiam promiſſas habuit claues regni cœlorum: ſolius Petri hoc priuilegium erit iure diuino; & ex conſequenti primatus Petri ex inſtitutione diuina. *& primat inſtitutione diuina.*

Par ergo erat poteſtas Apoſtolorum quo ad res faciendas: quia nihil circa fideles poterat facere Petrus, quod non cæteri quoq; facere poſſent. at in modo poteſtatis erat imparitas. nam Petrus quæ faciebat, faciebat ratione officij tanquam petra & fundamentum totius Eccleſiæ ex officio inſtitutus; cæteri verò Apoſtoli faciebant eadem, ſed tanquam legati à Chriſto miſſi: vnde officium & primatus Petri in ſucceſſores quoque tranſiit. quia hoc proprium eſt officij ordinarij, vt in eo ſuccedatur: cæterorum verò Apoſtolorum officium cùm fuerit per modum legationis ad poſteros non tranſiit. neque enim legatis in officio legationis ſucceditur. Petrus etiam eam poteſtatem, quam in alios fideles communem cum cæteris Apoſtolis habuit, in ipſos quoque Apoſtolos exercere potuit; quantum eſt ex inſtitutione & natura poteſtatis: cæteri verò Apoſtoli eam poteſtatem in Petrum ex officio exercere non potuerunt. Ea poteſtas item in ſolo Petro erat tanquam in capite, quo modo in cæteris Apoſtolis non erat. Aſſignamus igitur in paritate poteſtatis imparitatem duplicem: alteram, quæ ex officio ordinario ſumitur: alteram quæ ſumitur ex poteſtate in ipſos Apoſtolos: vtraque autem fundatur in illis Chriſti verbis; *Tu es Petrus. & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: & tibi dabo claues regni cælorum;* ſolus enim Petrus inter Apoſtolos poteſtatem in vniuerſam Eccleſiam habuit, tanquam petra & fundamentum eius ordinarium & perpetuum: ſolus illam habuit per modum clauium regni cœleſtis, hoc eſt cum principatu, qui nomine clauium ſignificatur: cæteri eandem poteſtatem clauium, ſed non per modum clauium habuerunt. quia non cum principatu in Eccleſia, qui nomine clauium ſignificatur. Rectè igitur Hieronymus, *in Iouinianum* ſic ſcribit; *Licet ſuper omnes*

Par aliis quo ad res agẽdas: impar in modo poteſtatis.

1.

2.

quæ illi etiam in Apoſtolos fuit.

3.

4.

Poteſtas Petri ſolius, vt fundamenti: vt clauigeri cœleſtis.

per omnes

Digitized by Google

per omnes Apoſtolos ex æquo fortitudo Eccleſiæ ſolidatur; tamen propterea inter duodecim vnus eligitur; vt capite conſtituto ſchiſmatis tolleretur occaſio. Idem quoque Cyprianus agnoſcit de ſimplicitate Prælatorum; *Hoc,* inquit, *fuit Petrus, quod & cæteri Apoſtoli; ſed exordium ab vnitate proficiſcitur: & primatus Petro datur, vt Eccleſia vna monſtretur.*

Secundum argumentum eſt. Conſenior principem paſtorum ſupra ſe agnoſcens primatum habere nequit: Petrus fuit talis cōſenior: *1. Pet: 5. 1.* Primatum igitur minime habuit. Non video quid hic nerui habeas, Zaboroui, quid enim repugnat eundem & conſeniorem eſſe vno reſpectu, ſiue collegam; quia cum cæteris ſenioribus gubernat: & cæteris ſenioribus præpoſitum eſſe alio reſpectu; quia eſt inter ſeniores ſummus? Vt enim ſummus ſacerdos reſpectu aliorum ſacerdotum & conſacerdos dici poteſt; & ſummus ſacerdos eſſe: ita & Petrus poterat eſſe diuerſa ratione & conſenior, & ſupra cæteros ſeniores: & vt minimum ea appellatio conſenioris non euincit, ne poſſit inter omnes ſeniores dici ſummus. Nihil igitur valet tuum argumentum, Zaboroui, ex Conſenioris nomine ductum. Alioqui ſimili ratione probares Chriſtum non fuiſſe Dominum noſtrum, nec paſtorem; quia omnes vocat ſuos fratres *Heb: 2.* Licet enim vno reſpectu vocet nos ſuos fratres propter communionem naturæ; alio tamen reſpectu eſt Dominus noſter, & princeps omnium paſtorum, propter principatum poteſtatis. Neque vero officit, quod Petrus ſupra ſe Chriſtum principem paſtorum agnoſcat: non enim volumus Petrum habere primatum ſupra Chriſtum, vel æqualem cum Chriſto, ſed infra Chriſtum: ita vt infra Chriſtum ipſe ſolus ſit primus paſtor ouium Chriſti in terra.

Idem & collega, & ſummus inter collegas eſſe poteſt.

Vt Chriſtus & frater noſter eſt, & Dominus.

Tertium argumentum. Is qui primatum tenet in Eccleſia, nulli rationem tenetur dare facti ſui. Petrus autem *Actor: 11. 2.* dedit rationem Iudæis ſecum diſceptantibus, quòd introiſſet ad viros præputium habentes: non igitur primatum habuit. Hoc argumentum maioris diſtinctione diluitur. Etenim is qui primatum habet, cùm nulli ſubiectus ſit, nulli quoq; ex iuſtitia rationem facti reddere tenetur. hoc enim modo inferiores ſuperioribus, & famuli Dominis ad rationem reddendam ſunt obligati. At ex æquitate & ad ſatisfactionem aliorum tenetur ſæpe etiam ſuperior inferioribus rationem facti exponere, nimirum ad pacificandos ſubditorum animos, & occaſiones diſſenſionum præcidendas. Hoc modo Chriſtus ipſe, de cuius primatu nullum dubium eſt, ſæpe Iudæis expoſcentibus rationem ſuorum factorum reddidit; illius facti præcipue, quo

Petrus non reddidit rationem tanquam inferior.

Iudæi

Digitized by Google

Iudæi maximè offendebantur, quòd ſanaret in die Sabbathi. de quo longam cum ipſis diſceptationem habuit: neq; ea rationis redditione quicquam de ſui primatus dignitate diminuit. Quid ni igitur Petrus quoq; ſaluo ſui primatus honore idem Iudæis aduerſus ſe diſceptantibus facere potuit? Vides, Zaboroui, quàm puerilia in re puerili obiicias?

Quartum argumentum. Primas in Eccleſia nulli paret, ſed ipſi omnes parere tenentur. Petrus paruit Apoſtolis mittentibus ſe cum Ioanne in Samariam, vt dicitur *Act. 8. 24.* Ergo in Eccleſia primas non fuit. Hoc argumentum ſimili vt præcedens inſcitia nititur. Nam, etſi qui primas eſt nullius auctoritati ſubiaceat, neq; pro poteſtate ab vllo mitti poſſit; tamen ſi ex communi conſilio ſponte ad miſſionem conſentiat, aut ſeipſum offerat, quis non videt non ſolum parem à pari, ſed etiam ſuperiorem ab inferioribus hoc modo mitti poſſe? Hoc verò modo Petrum cum Ioanne miſſum eſſe ab Apoſtolis conſtat, non ex auctoritate Apoſtolorum in Petrum, de qua nulla ibi mentio eſt; ſed ex communicato ad inuicem conſilio. Nihil igitur miſſio Petri ipſius primatui præiudicat, niſi ex auctoritate aliorum in ipſum facta fuiſſe probetur quod probari nunquam poterit.

Mittitur maior ſine præiudicio dignitatis ſuæ.

Quintum argumentum. Primati in Eccleſia nullus reſiſtere poteſt aut debet. At Petro Paulus in faciem reſtitit; *Galat. 2. 11.* Non fuit igitur Petrus inter Apoſtolos primas. Diſtinguenda eſt maior. Etenim primati nullus ex auctoritate reſiſtere poteſt, aut debet; quia primas nullius auctoritati ſubiicitur. At ex officio correptionis fraternæ poteſt. ſuperior enim ab inferiore corripi poteſt, iuxta leges correptionis à Chriſto datas *Matthæi 18.* Hoc verò modo reſtitit Petro Paulus *Galat. 2.* nullum igitur ex ea reſiſtentia ſolidum argumentum nectitur Zaborouio.

Opponere ſe maiori pro amore non præiudicat poteſtati maioris.

Sextum argumentum. Petrus nunquam ſe geſſit, vt caput Apoſtolorum. Quid ita? quia cum Ioanne & Iacobo dexteras dederunt Societatis Paulo & Barnabæ, vt hi inter gentes, illi in circumciſione docerent. *Galat. 2. 9.* Quis ineptitudinem huius probationis non rideat? Anne, ſi ſemel capitis officium non exercuit, vt tu loqueris, inferri poteſt non exercuiſſe vnquam? Itane te Logici docuerunt, Zaboroui, ex vna particulari inferre vniuerſalem? Deinde quid mirum Paulo tunc dexteras ſocietatis illos dediſſe, vt ille inter gentes, Petrus inter Iudæos prædicaret? Sciebat enim Petrus Paulo ab ipſo Chriſto id commiſſum fuiſſe, vt gentes doceret; quod ibidem Paulus *gratiam ſibi à Deo factam* appellat: vbi verò Chriſtus ſuam auctoritatem interpoſuit, Petrus nihil ex auctoritate facere

Et maiores cum minoribus ſocietatē ineunt.

Petro nullū ius in cauſa à Chriſto cōſtituta.

Digitized by Google

debuit. Quàm vero multa obſeruarunt Sancti Patres, & præcipuè Chryſoſtomus in Actis Apoſtolorum, in quibus Petrus primatum ſuum exercuit, & ſe caput eſſe Apoſtolorum oſtendit! Etenim *Actorum 1.* tanquam
1. paterfamilias cogit diſcipulorum cœtum: & vnum eſſe in locum Iudæ eligendum docet: *Actorum 2.* primus inter omnes Apoſtolos Petrus pro-
2. mulgat Euangelium Iudæis: & prima ſua concione conuertit tria millia: *Act: 3.* primum omnium miraculum in teſtimonium Fidei Chriſtianæ factum eſt à Petro, etiamſi tunc ſimul adeſſet Ioannes: *Act. 5.* primus iudi-
3. cium exercuit, & Ananiam cum Zaphira damnauit: *Act: 10.* primus om-
4. nium cœpit prædicare gentilibus, ſicut & ipſe primus prædicauerat Iudæ-
5. is. *Act: 12.* pro ſolo Petro in carcere conſtituto fiebat oratio ſine inter-
6. miſſione ab Eccleſia: quod aliis Apoſtolis in ſimili periculo conſtitutis factum non legitur. *Act: 15.* in concilio Ieroſolymitano Petrus primus
7. loquitur, & ipſius ſententiam Iacobus aliiq; Apoſtoli ſequuntur. Hæc, & alia S. Chryſoſtomus, & alii Patres primatus Petri indicia obſeruarunt. Tantum igitur abeſt vt Petrus nunquam ſe vt caput geſſerit, vt potiùs nunquam non geſſerit. quicquid enim faciebat, ex officio & cura ſummi & vniuerſalis paſtoris faciebat, ſentiens ſibi Eccleſiam vniuerſam tanquam petræ & fundamento à Chriſto inſtituto incumbere.

geſſit ſe vt caput ſæpiſſimè.

Non puto te iam adeò alienum à ratione eſſe, Zaborouí; vt non intelligas tuas ſex rationes contra primatum Petri nihil cum ratione coniunctum habere: cum à quocunq; modo is rationis compos ſit, diſſolui facilè poſſint, & tamen thraſonico ſpiritu triumphas; & primatum Petri ſubruiſſe iactas. Sed an contra primatum Papæ ſolidiora afferas, videamus.

Argumenta Zaborouii contra primatum Papæ.

PRimum Argumentum. Cui Patriarchæ cæteri, reſeruato tantum Primatu ordinis, priuilegiis omnibus exæquati ſunt, ille non fuit primas ratione poteſtatis in Eccleſia: atqui Papæ Romano cæteri Patriarchæ priuilegiis exæquati ſunt; Papa igitur Romanus non fuit in Eccleſia primas. Minor huius argumenti eſt falſiſſima: eamque Zaborouius talibus teſtimoniis probat, ex quibus contrarium potiùs elicitur. Primum teſtimonium producit ex Concilio Nicœno 1. c. 6. *Mos antiquus perduret in Ægypto, vel Libya, vel Pentapoli; vt Epiſcopus Alexandrinus horum omnium*

Digitized by Google

omnium habeat poteſtatem. Quoniam quidem & Epiſcopo Romano parilis mos eſt. Similiter autem & apud Antiochiam cæteraſq; Prouincias honor ſuus vnicuiq; ſeruetur Eccleſiæ. Quid hinc, Zaboroui, elicis? Nam de limitibus prouinciarum, ad quas gubernandas ſe extendere debeat Patriarcha Alexandrinus & Antiochenus audimus: quòd verò Patriarchæ ſubiici Romano Pontifici non debeant, non audimus. Neque enim ex hoc, quòd Patriarchæ ſuas prouincias immediatè gubernant, ſequitur eos non eſſe ſubiectos Romano Pontifici. quidni enim poſſint gubernare ſuas prouincias, ſalua ſemper ſubiectione & obedientia Pontifici Romano. Cum igitur hic Patriarchæ non eximantur à ſubiectione & obedientia Pontificis Romani: non poteſt ex hoc canone aliquid aduerſus hanc ſubiectionem & obedientiam inferri: & ſic nihil probat Zaborouius. *Nemo exæquatus Pontifici Max.*

Verùm non ſolûm hinc nihil probari poteſt contra poteſtatem vniuerſalem Romani Pontificis: ſed etiam ea poteſtas ex multis colligitur. Primò, quia Concilium initio canonis proteſtatum eſt ſe nihil velle immutare vel diminuere circa primatum & poteſtatem Pontificis Romani: ſed eam ſaluam & integram in omnibus conſeruare. Ita enim hic canon Nicænus citatur in Concilio Chalcedonenſi, *act: 16.* à Paſchaſio Epiſcopo; *Eccleſia Romana ſemper habuit primatum: mos autem antiquus perduret.* Habuit autem primatum poteſtatis in omnes Eccleſias etiam Orientis, quam exercuit tum indicendo Concilia in Oriente: tum in condemnandis Hæreſibus: tum in excommunicandis Epiſcopis orientis, vt vel ex facto Victoris Papæ 190 anno poſt Chriſtum, ante Nicœnum Concilium pluſquàm centum annis conſtat. Is enim Quartadecimanos Hæreticos condemnauit, quòd Paſcha cum Iudæis quartadecima luna celebrandum docerent; & Eccleſias Aſiæ propterea excommunicauit. cuius factum & decretum vniuerſa probauit Eccleſia. de qua re Euſebius *5. Hiſtor: cap: 23. Auguſt: hæreſ: 29.* Similiter Stephanus Papa ante Concilium Nicænum damnauit in Africa hæreſim de rebaptiſandis iis, qui ab hæreticis baptiſati ſunt: & in Eccleſias Africanas hæreſim dictam promouentes decretum tulit. cuius decretum vniuerſa Eccleſia recepit. Illum itaque primatum poteſtatis, quem Eccleſia Romana in omnes Eccleſias ante ſemper habuit, Concilium Nicænum intactum eſſe voluit: neque ei in ſuo decreto quidquam præiudicari voluit.

Papa propoteſtate ſemper agit cũ aliis.

1.

2.

Secundò, quia rationem, quòd cæteri Patriarchæ iis limitibus prouinciarum contenti eſſe debent, eam adfert ex auctoritate Epiſcopi Romani: quoniam & Epiſcopo Romano parilis mos eſt, nimirum in gubernandis

illis Eccleſiis per ſuos Patriarchas. Neq; ſenſus horum verborum eſt Romano Epiſcopo parilem morem eſſe in gubernandis ſuis ſuburbanis Eccleſiis (quarum nulla ibi mentio facta eſt) ſed in Ægypti Eccleſiis gubernandis per Patriarcham Alexandrinum. ac ſi diceret conſueuiſſe Romanum Pontificem permittere, vt Eccleſiæ illæ gubernentur à Patriarcha Alexandrino.

Tertiò, cùm Concilium Nicænum indictum eſſet iuſſu & mandato Syluestri Papæ Romani, & ipſius legatis præſidentibus celebratum, & ab eodem poſtea ad ipſius Concilij poſtulationem fuit approbatum, qui fieri potuit, vt poteſtatem Pontificis, quam in illo ipſo Concilio experiebantur, & cui ſe ſubiiciebant Patres Concilij, imminuere vellent?

Alterum teſtimonium adducit Zaborouius ex Concilio Conſtantinopolitano 1. c. 5. *Conſtantinopolitanæ ciuitatis Epiſcopum habere oportet, & primatus honorem poſt Romanum Epiſcopum, quòd ſit noua Roma.* Hic iterum nihil audimus de exæquatione poteſtatis, ſed de ordine dignitatis poſt Romanum Pontificem Epiſcopi Conſtantinopolitani ante alios Patriarchas. Quocirca extra rem, vti ſolet, adduxit hoc teſtimonium; cùm ex eo non probetur id quod probandum erat. vnde verba ſolùm multiplicat non rationes. Quod autem Concilium Conſtantinopolitanum noluerit æquare Pontificem Romanum aliis, patet ex ipſo Concilio, quod in Epiſtola ad Damaſum Papam Romanum, quæ extat apud Theodoretum *libro 5. Hiſt. c. 9.* fatetur ſe ex mandato literarum Pontificis per Imperatorem miſſarum Conſtantinopolim conueniſſe: & ibidem fatetur Romanam Eccleſiam eſſe caput, ſe membra. Quid clarius ad iſtas in Concilium calumnias conuincendas?

Agnoſcunt Concilia poteſtatẽ Papæ.

Tertium teſtimonium adducit Zaborouius ex Concilio Chalcedonenſi *actione 16. Perpendimus omnem quidem Primatum, & honorem præcipuum ſecundùm Canones antiquæ Romæ Dei amantiſſimo Archiepiſcopo conſeruari: oportere autem Epiſcopum Conſtantinopolitanum eiſdem primatibus honoris & ipſum dignum eſſe, & poteſtatem habere, ordinare Metropolitas in Aſiana, Thracia, & Pontica diœceſibus.* Ex hoc teſtimonio nihil aliud concludere poteſt Zaborouius; præterquam Epiſcopum Conſtantinopolitanum habere quoq; primatus honorem in ſuis particularibus Eccleſiis; idquè quoad ordinationem Metropolitarum, vt ab ipſo tanquam à primate particulari ordinentur. qui primatus longè diſtat à primatu Romani Pontificis. Nam Pontifex Romanus habet primatum poteſtatis vniuerſalem in tota Eccleſia: vti idem ipſum Concilium agnoſcit;

Digitized by Google

ſcit; non quo ad ordinationes Metropolitarum tantùm, ſed etiam quo ad omnia, vocans illum *Epiſcopum Vniuerſalem, actione 1. 2. & 3.* imo & in hac ipſa *actione 16.* legati Pontificis expreſſe voluerunt hoc decretum intelligi ſine vllo præiudicio vniuerſalis poteſtatis, quam habet ſummus Pontifex in vniuerſam Eccleſiam: neq; aliter à Pontifice approbatum & ab Eccleſia receptum eſt; idemq; indicant Patres eiuſdem Concilij in Epiſtola ad Leonem Papam, cum agnoſcunt ei vineæ ſeu Eccleſiæ vniuerſæ cuſtodiam à Domino commiſſam; eiusq; prædicant Apoſtolicam Sanctitatem. Deinde Primatum poteſtatis in Epiſcopo Romano eſſe ex inſtitutione Chriſti: vti in dicta Epiſtola ad Leonem agnoſcit Concilium vineæ cuſtodiam à Domino illi commiſſam aſſerens: Epiſcopo vero Conſtantinopolitano primatus conuenit, non iure diuino, ſed ſolùm indulgentia, & permiſſione Concilij & participatione primatus Romani Pontificis. qui ſui iuris partem poteſt cui vult impertiri. Cùm igitur ita concedat Concilium primatum Epiſcopo Conſtantinopolitano, vt nihil primatui & poteſtati vniuerſalis Epiſcopi derogetur; euidens argumentum eſt nullo modo æquare in poteſtate Conſtantinopolitanum Epiſcopum Romano voluiſſe; ſed potius ei eſſe ſubiectum tanquam particularem Epiſcopum vniuerſali, ex ipſa inſtitutione Chriſti primatum poteſtatis in Eccleſia habenti. Et licet primatus inter Epiſcopos illius prouinciæ Epiſcopo Conſtantinopolitano concedatur, non tamen reſpectu Romani Pontificis, cui tam Conſtantinopolitanus Epiſcopus quàm alij Patriarchæ iure diuino ſunt ſubiecti, tanquam vniuerſali Eccleſiæ Epiſcopo; quam poteſtatem vniuerſalem cum agnoſcat Concilium in Epiſcopo Romano, idq; ex iure diuino; nullomodo cenſeri poteſt voluiſſe aut potuiſſe eam abrogare. Nullo igitur modo probare potuit Zaborouius ex dictis teſtimoniis exæquationem Patriarcharum cum Pontifice Romano.

eamq; ex inſtitutione diuina.

Secundum Argumentum.

Ad Primatem Eccleſiæ vndiq; appellare licet. Ad Papam verò vndiq; appellare non licuit. Papa igitur primas Eccleſiæ non fuit. Minor huius argumenti eſt falſiſsima & conuincitur teſtimonio Concilij Generalis Sardicenſis pluſquam trecentorum Epiſcoporum, quod *in 4. & 7. Canone* declarat iure appellari poſſe & debere vndiq; ad Romanum Pontificem. Si hoc tibi teſtimonium, Zaboroui, non ſufficit, quod eſt teſtimonium totius orbis & totius Eccleſiæ, nulla tibi teſtimonia ſufficient: & tamen pergis impudenter contra veritatem tam claram agere, volens ſolem in

Prouocatio ad Pont: Ro: libera ſemper fuit toto orbe.

lem in

lem in meridie obſcurare. Quid vero obiicis? decretum ais eſſe *canonē* 5. Concilij Nicæni, vt qui ab aliis excommunicatur, ab aliis ad communionem non recipiatur. Dic obſecro quonam modo hunc canonem intelligis? Etenim ſi putas Concilium prohibere ne quis ab inferiore excommunicatus ad ſuperiorem recurrere, & cauſam ſuam agere poſſit: non ſolùm malus iureconſultus es, ſed etiam omni praxi Eccleſiaſticæ repugnas; In tota enim Eccleſia ſemper licuit ab inferioribus ad ſuperiores prouocare. Si verò canone dicto recurſum ad ſuperiorem prohiberi non potes aſſerere; te ipſum euertis. ſiquidem ex hoc canone elici non poteſt ne excommunicati ad alios ſuperiores recurrant, à quibus abſolui poſſint: ſed tantum vt ij, qui poteſtate ſuperiores non ſunt, ab aliis excommunicatos non recipiant. Ac proinde non potes obiicere prohibitum eſſe ad Romanum Pontificem recurſum, cuius poteſtas ſuprema ſemper eſt habita; & vt minimum in hoc canone inuolui Pontificem nullo modo probari poteſt.

Ais in iudicium Epiſcopi inquirere iubet Concilium, non Papam, ſed prouincialem Synodum. Primùm erras. Concilium enim Papam non nominat: nec excludit. Deinde Concilium Nicænum ſtatuit quidem pro ordinario remedio recurſum ad Concilium Epiſcoporum quotannis bis in eum finem congregatorum. At cùm Concilia non congregantur: aut in Conciliis ipſis congregatis iniquè agitur, vti ſæpe accidit: nihil de tali caſu ſtatuit Concilium Nicænum. Sardicenſe verò Concilium declarauit plenum ius ſummi Pontificis vt ad eum liceat appellare. Opponit etiam quoſdam prouincialium Conciliorum canones, quibus recurſus ad Romanum Pontificem prohibetur. Antiochenum *C. 6. & 15.* Mileuitanum *Canone 22.* verùm inprimis quid valent Concilia particularia contra Generale Concilium Sardicenſe, quod ius Romani Pontificis tam expreſsè declarauit? Quid etiam valent canones quorumcunq; Conciliorum, niſi probentur à Papa? Dico tamen dicta Concilia non eo conſilio tales canones ſanxiſſe quòd de ſumma auctoritate & poteſtate iudicandi Romani Pontificis dubitarent: ſed quòd cuperent Romanum Pontificem aliquid de ſuo iure remittere; quòd is recurſus illis prouinciis multa incommoda afferre videretur. non enim omnia quæ licent expediunt; cumq; poteſtatem Romano Pontifici ad ædificationem non ad deſtructionem datam intelligerent; malis ſuis ea ratione remedium quærebant: vt eum recurſum ordinariè prohiberent, ſalua tamen ſemper poteſtate, & iuriſdictione ſummi Pontificis. Id ita eſſe patet ex eo, quòd dicta Concilia hos

Concilia prouincialia nō poſſunt derogare œcumenicis:

nec niſi probata à ſummo Pont. aliquam vim habent,

cilia hos canones poteſtati & voluntati Romani Pontificis ſubmiſerunt; 1.
à quo datis literis poſtularunt vt moderationem omnem in ea re adhibere vellet: nunquam enim poteſtatem negarunt; ſed moderationem poſtularunt. ita inter cætera Concilium Africanum, cui ſubſcripſit etiam Auguſtinus *in Epiſtola ad Bonifacium Papam*. Concilium quoq; Mileuitanum ad Innocentium Papam ita ſcribit; *Quia te Dominus gratiæ ſuæ* 2.
præcipuo munere in ſede Apoſtolica collocauit: tantumq́; noſtris temporibus præſtitit; vt nobis potiùs ad culpam negligentiæ valeat, ſi apud tuam venerationem, quæ pro Eccleſia ſuggerenda ſunt tacuerimus; quàm ea tu poſſis, vel faſtidioſè, vel negligenter accipere: magnis periculis infirmorum membrorum Chriſti paſtoralem diligentiam, quæſumus, accipere digneris. vbi Pontificis & ſedem Apoſtolicam, & officium paſtorale in Eccleſia vniuerſa, & ſuarum Eccleſiarum ſubiectionem agnoſcit. Deinde in *Canone illo 22.* ſolum prohibetur Presbyteris & inferioribus Clericis, non autem 3.
Epiſcopis Romam appellare: quod etiam Pontifex vna cum omnibus Canonibus illius Concilij approbauit. Nihil igitur cauſam Zaborouij iuuant canones dictorum Conciliorum, cùm ea Concilia poteſtatem ſummam iudicandi in Romano Pontifice agnouerint. Semper enim de iure licuit appellare ad Romanum Pontificem, ſaltem in grauioribus cauſis: licet de facto in cauſis ordinariis, quas per immediatos iudices terminari æquum erat, ex ipſius Pontificis Indulgentia & moderatione in certis prouinciis non appellaretur.

Cyprianus nō oppugnat prouocationem ad Roman: Pont.

Opponit quoq; Zaborouius exemplum Fortunati, & Felicis, qui in Africa à Cypriano condemnati & depoſiti etſi appellarunt & confugerunt ad Cornelium Pontificem Romanum, tamen eos iniquè appellaſſe probat Cyprianus *in Epiſtola ad Cornelium lib. 1. Epiſtola 3.* 1. quòd his appellationibus ſubdola temeritate concordia Epiſcoporum collidatur. 2. quòd ibi cauſa ſit agenda vbi reus teſtes & accuſatores habere poteſt; id eſt in ea prouincia, in qua crimen ortum & admiſſum eſt. 3. quòd, inquit, paucis deſperatis & perditis minor videtur eſſe auctoritas Epiſcoporum in Africa conſtitutorum, qui iam de illis iudicauerunt. Verùm ex- 1.
pendat Zaborouius Cyprianum non eo argumento ad iniquam appellationem oſtendendam vſum eſſe, quòd in Romano Pontifice non eſſet auctoritas tales cauſas cognoſcendi & iudicandi, quæ fuiſſet maximè expedita ratio appellationem impugnandi: ſed aliis argumentis oſtendit expedire vt remittatur ad ſuum immediatum iudicium, nec illis fides habeatur. Aliud enim eſt de iure non poſſe fieri appellationem: aliud non

Digitized by Google

expedire fieri, etiamſi poſſit de iure fieri; non enim omnia quæ licent expediunt. Agnoſcit verò ibidem Cyprianus in Romano Pontifice Petri
2. Cathedram, & Eccleſiam principalem: vnde vnitas ſacerdotalis exorta eſt; & eò perfidiam acceſſum habere non poſſe. *Nauigare*, inquit, *audent; & ad Petri Cathedram atq; Eccleſiam principalem, vnde vnitas ſacerdotalis exorta eſt, à Schiſmaticis & profanis literas ferre: nec cogitare eos eſſe Romanos, quorum fides Apoſtolo prædicante (Rom. 1.) laudata eſt; ad*
3. *quos perfidia non poſſit habere acceſſum.* Addo; ſi Fortunatus & Felix ſciebant de iure nullum ſe habere præſidium à Pontifice Romano, quorſum ad illum appellaſſent? quorſum eam appellationem tantopere curaſſet impedire Cyprianus? contempſiſſet enim potius & riſiſſet tanquam impertinentem & nullius valoris. Hæc ergo & ſimilia indicant poteſtatem fuiſſe in Romano Pontifice vt ad eum appellari poſſet ſaltem in grauioribus caſibus; niſi cùm idem Pontifex aliquibus prouinciis aliquando ſponte & iure ſuo cedendo indulſit, vt in illis aliqua cauſa terminaretur. quomodo Damaſus Papa citatus à Zaborouio *in Epiſtola ad Theophilum & Aniſium (quæ eſt 79. inter Epiſtolas Ambroſii)* probat & permittit, vt iuxta iudicium Concilij Capuenſis cauſæ illæ in prouincia cognoſcerentur. & ex æquitate ſolum ait tales cauſas ad ſe non pertinere. alioqui de iure idem Damaſus clariſſimè agnoſcit ad Apoſtolicam ſedem pertinere vltima iudicia in cauſis Epiſcoporum hoc eſt circa eorum depoſitionem, & deiectionem, & ſimilia, in Epiſtola quam de hac re ſcripſit ad Stephanum Archiepiſcopum Concilij Mauritaniæ, & Epiſcopos trium Conciliorum Africæ: quod etiam dictus Stephanus cum vniuerſis Epiſcopis trium Conciliorum Africanorum in ſua ad Damaſum Epiſtola agnoſcunt. Verba Damaſi ſunt; *Secundum Domini diuinam præceptionem nos, qui ſuper domum eius, hoc eſt vniuerſalem Eccleſiam Catholicam* (nota Zaborouí) *Epiſcopale ſuſceperimus miniſterium, ſolicitè vigilare oportet: vt nequid de ſacris eius muneribus, id eſt Apoſtolicis viris, Apoſtolorumq; ſucceſſoribus atq; miniſtris quiſquam nobis in conſultis damnetur.* Et infra; *Diſcutere*, inquit, *Epiſcopos, & ſummorum Eccleſiaſticorum negotiorum cauſas, Metropolitanos vnà cum omnibus ſuis comprouincialibus, ita vt nemo ex eis deſit, & omnes in ſingulorum concordent negotiis licet: ſed definire eorum, atq; Eccleſiaſticarum cauſarum ſententias, querelas; vel damnare Epiſcopos, abſq; huius ſanctæ ſedis auctoritate minimè licet; quam omnes appellare (ſi neceſſe fuerit) & eius fulciri auxilio oportet. Nam, vt noſtis, Synodum ſine eius auctoritate fieri non eſt Catholicum; nec Epiſcopus in legitima*

Pontifices palam id ius ſuum profeſſi.

gitima

gitima ſynodo & ſuo tempore Apoſtolica vocatione congregata definitè damnari poteſt; neq; vlla vnquam Concilia rata leguntur, quæ non ſunt fulta Apoſtolica auctoritate. Deſine igitur, Zaboroui, nobis falsò obiicere, cùm ante mille trecentos annos tam expreſſum contra te, & pro auctoritate ſedis Apoſtolicæ in vltimis iudiciis tam Epiſcoporum, quàm ſummorum Eccleſiaſticorum negotiorum definiendis, teſtimonium habes. Ex quo etiam diſces ſanctiſſimum Pontificem eam poteſtatem ex inſtitutione diuinâ profectam cognoſcere, & in vniuerſa Eccleſia ſemper receptam & vſitatam fuiſſe. quod vos noui homines, qui antiquorum ſcripta non euoluitis, neſcitis, aut neſcire ſimulatis; & ſolum voculas eorum aliquas obſcuriùs dictas peſſima fide citatis; vt eos contra expreſſam ipſorum mentem contraria loqui faciatis.

Tertium Argumentum.

A primate appellare non licet; à Papa autem Romano appellare licuit. Papa igitur in Eccleſia primas non fuit. Minorem probat *ex Epiſtola 166. Auguſtini*, exemplo Donati ſchiſmatici. qui à ſententia Melchiadis Pontificis ad Conſtantinum Imperatorem appellauit. At quàm infideliter omnia refers. Nam quod damnat Auguſtinus tanquam ab homine ſchiſmatico, & contra omne ius factum; tu auctoritate Auguſtini probas. Neq; enim ſi quis rebellis & ſeditioſus prouocat à regio tribunali, ideo prouocatio talis cenſeri debet licita; cùm facta improborum & ſeditioſorum non faciant legem. Deinde quam appellationem nec ipſe Conſtantinus auſus eſt admittere, tu quaſi probatam à Conſtantino adducis. Ita enim ibidem Auguſtinus; *Quia*, inquit, *Conſtantinus, non eſt auſus de cauſa Epiſcopi iudicare; eam diſcutiendam atq; finiendam Epiſcopis deſignauit. Quod & factum eſt in vrbe Roma, præſidente Melchiade Epiſcopo illius Eccleſiæ cum multis collegis ſuis. Qui cùm Cæcilianum innocentiſſimum pronunciaſſent, & Donatum qui ſchiſma Carthagini fecerat, ſententia percuſſiſſent, iterum veſtri ad Imperatorem venerunt, & de iudicio Epiſcoporum, à quo victi fuerant murmurauerunt, Quomodo enim poteſt malus litigator laudare iudices, quibus iudicantibus victus eſt? Verumtamen Clementiſſimus Imperator alios iudices Epiſcopos dedit apud Arelatum Galliæ ciuitatem, & ab ipſis veſtri ad ipſum Imperatorem appellarunt. donec etiam ipſe cauſam cognoſceret, & Cæcilianum innocentem, illos calumnioſos pronunciaret.* Hæc Auguſtinus. Ex quibus habes, Zaboroui, primùm Imperatorem non eſſe auſum de cauſa Epiſcopi iudicare; ſed eam remiſiſſe ad Ro-

Nemo, niſi perduelis, à Rom. Pont: prouocauit.

Imper: non auſus iudicare Epiſcopos.

confirmare, & approbare: & Concilia generalia in ſuis ad Romanum Pontificem Epiſtolis agnoſcebant, ſe mandato literarum Apoſtolicarum ad Concilium conueniſſe, vti ex actis Conciliorum manifeſtum eſt.

Quintum Argumentum.

Primati non poteſt à quoquam obſiſti; nec is iudicium ad Concilium deferre debet. Atqui Papa cùm ei obſiſteretur iudicium ad Concilium detulit. Primas igitur Papa in Eccleſia non fuit. Minorem probat Innocentij Papæ exemplo, qui Chryſoſtomum & Theophilum depoſitum ſuæ Eccleſiæ reſtitui volens, iudicium eorum Concilio commiſit. Quàm infirma tantæ rei probatio, & quæ tota in caput Zaborouij recidit. Nam inprimis primati à nullo obſiſti poſſe de iure, verum eſt; de facto autem ab omnibus rebellibus obſiſtitur ſicut & Deo. Atqui Pontifici de iure obſiſtere aliquem potuiſſe nec probat Zaborouius, nec probare poteſt. Nam hoc ipſum Innocentij exemplum oſtendit illos omnes, qui decreto Innocentij reſtiterunt, id iure non feciſſe. quia propterea ab Innocentio excommunicati fuerunt, vnâ cum Imperatore Arcadio & Eudoxia vxore eius, quod reſtitutionem Chryſoſtomi permittere noluerunt. Deinde multis modis hoc Chryſoſtomi exemplum cauſam Zaborouij euertit. Nam inprimis Chryſoſtomus à Theophilo cum concilio multorum Epiſcoporum è ſua ſede pulſus ad Romanum Pontificem tanquam ad ordinarium Epiſcoporum iudicem confugit; ab eoq; petiit, vt ſuâ qua pollebat auctoritate ſententiam Theophili irritam decerneret. Quamuis autem, quæ erat ipſius bonitas, pro inimicis ſupplicaret, ne à Romano Pontifice excommunicarentur; tamen hac ipſa deprecatione agnouit Chryſoſtomus in Epiſcopo Romano eſſe ſummam in alios Epiſcopos etiam Orientales iudicandi & excommunicandi poteſtatem. Patet id ex Epiſtola prima & ſecunda Chryſoſtomi ad Innocentium. Deinde cum Innocentius Orientalibus Epiſcopis ſibi renitentibus non ſolum non ceſſit, ſed etiam vnâ cum Imperatore & Imperatrice excommunicauit: an non ſuam poteſtatem in Epiſcopos & Concilia manifeſtè oſtendit? Quæ ſententia non pro irrita fuit habita ſed valida, donec iuridicè excommunicatio tolleretur. Tandem cùm Innocentius per Concilium remedium adhibere voluerit, non ob defectum poteſtatis id fecit, ſed quia multò facilius per multos Epiſcopos congregatos negotium accommodari potuit. quibus decreti ſui executionem commiſit.

Perduelles ſoli reſtiterunt Pontifici Rom.

Digitized by Google

Sextum Argumentum.

Si Papa vnum Monachum ex aliena Diœceſi pellere non potuit (Leo enim Papa, *Epiſtola 46.* ſupplicat Imperatrici Pulcheriæ, vt Eutychetem ex Diœceſi Conſtantinopolitana in remotiora loca pellat) ſequitur illum primatem non fuiſſe. &c. O egregium argumentum! Etenim ſi Rex rebellem aliquem multorum potentia fretum eiicere ex Regno non poteſt, num idcirco Rex eſſe deſinet, & iure ſummo ac poteſtate ſuprema carebit? Deinde primatus Papæ eſt Eccleſiaſticus, ratione cuius ſummam in vniuerſalem Eccleſiam poteſtatem habet. qua poteſtate quia tum in Eutychetem vſus eſt, cùm eum de Eccleſia per excommunicationem eiecit; ſummâ in illum poteſtate non caruit. Eiicere verò eundem è Regno ad regalem & Imperialem poteſtatem ſpectabat. Quare meritò eam inuocare in auxilium potuit Pontifex ſine vllo ſuæ ſpiritualis & Eccleſiaſticæ poteſtatis præiudicio.

Eiicere quē è Regno alieno Pont: auctoritate ſua non poteſt.

Septimum Argumentum.

Si Papa inuito & reluctante Epiſcopi alij deponebantur: alij functi ſunt ſuo officio; ſequitur Papam primatem non fuiſſe. Sed & hoc argumentum ineptum eſt. Quoties enim legitimo Principi rebelles per vim obſiſtunt, & poteſtatem illius impediunt, nunquid propterea ille deſinit eſſe ſummus Princeps? Oſtendere debuit Zaborouius, non ſolùm id factum eſſe, ſed iure factum eſſe. quod cum non oſtenderit, nihil quod ad rem pertineat probaſſe cenſendus eſt. Porrò ius habuiſſe ſemper Pontificem Romanum Epiſcopos deponendi & ſtatuendi, non ſolum Damaſus ante mille trecentos annos ex diuina inſtitutione deducit; ſed & Concilia, tam generalia, quàm prouincialia plurima agnouerunt. ex quibus aliqua paulò ante citauimus: ſancti quoq; Patres idem confeſſi ſunt, deniq; praxis perpetua Romanorum Pontificum idem docuit. Quare licet vi multa facta ſint contra Pontifices in hoc genere nobis tamen non hoc agitur, quid vi & temeritate fiat; ſed quid iure fieri debeat. Cyprianum verò falsò adducit Zaborouius quaſi ius Romano Pontifici in deponendis & ſtatuendis Epiſcopis negâret. Clariſſimè enim *lib. 3. Epiſtola 13. ad Stephanum Papam*, ſupplicat vt ſtatuat quis in locum Martiani ſubſtituendus ſit. Et *lib. 1. Epiſtola 4.* de Baſilide, quem Stephanus Papa in Epiſcopatum reſtituit, ſic ſcribit; *Non tam culpandus eſt ille* (Stephanus) *cui negligenter obreptum eſt: quàm hic* (Baſilides) *execrandus, qui fraudulenter*

Perduelles nil derogãt auctoritati legitimæ ſua peruicacia.

dulenter obrepſit. Non igitur Cyprianus arguit Stephanum Papam ob vſurpatam poteſtatem, quaſi reſtituere Epiſcopum de iure non potuerit: ſed quòd malè fuerit de re geſta à Baſilide informatus. De Chryſoſtomi reſtitutione paulò antè diximus. De Flauiano quoq; Antiocheno Epiſcopo à Damaſo Papa depoſito conſtat, eum non prius Epiſcopatu fungi potuiſſe, quàm Romanus Pontifex conſenſiſſet, ad quem etiam legatos miſit. Nam & Imperator Theodoſius maximus eius promotor iuſſit eum Romam pergere ad cauſam dicendam; & Theophilus Alexandrinus per legatos apud Romanum Pontificem pro Flauiano interceſſit, vt refert Socrates *5. Hiſtor. Cap. 15.* Et Theodoretus *5. Hiſtor. Cap. 23.* Quare falſum eſt, quod ſcribit Zaborouius eum contra voluntatem Romani Pontificis Epiſcopatu functum eſſe. Et ſanè hæc omnia contra Zaborouium oſtendunt ſummum fuiſſe ius & poteſtatem in Romanis Pontificibus ad deponendos & ſtatuendos Epiſcopos. Quorſum enim tantum in ea re laboraſſent Imperatores, Epiſcopi, Concilia integra, ſi nullum verum ius talia agendi Romano Pontifici competeret, ita vt hæc ipſa, quæ contra nos producit Zaborouius, ipſummet confodiant.

Octauum Argumentum.

Papa inuito & per legatos ſuos reclamante Concilia canones ſuos condiderunt. Non igitur Papa primas fuit. At nunquam Concilia canones vllos condiderunt quibus Romanum Pontificem ius & poteſtatem in vniuerſam Eccleſiam, ratione cuius ad illum vndiq; recurri poſſit, non habere declararent, imò eam ſæpe agnouerunt vt oſtenſum eſt: ſed quòd recurſum ad Papam moderatum eſſe cuperent, ne immediatorum Epiſcoporum auctoritas vileſceret, & licentia in multis propter faciles appellationes augeretur. quos canones cùm ederent non vi & poteſtate contra Romanum Pontificem egerunt: ſed humiliter ſupplicarunt ſuis poſtulationibus deferri, & Romanum Pontificem aliquantum ſuo iure cedere. Sciebant enim tales canones nullum valorem habituros, niſi à Romano Pontifice confirmarentur: quod de multis Conciliis Africanis ſupra oſtendimus & præcipue de Concilio illo Africano, cui interfuit & ſubſcripſit Auguſtinus; quod ſuorum canonum approbationem humiliter ab Innocentio Pontifice poſtulauit. Alioqui cũ Concilia prouincialia aliquid temere contra Romani Pontificis ſententiam agebant, irritum id erat & inane. & auctores pœnis Eccleſiaſticis à Romano Pontifice puniebantur: approbante factum vniuerſa Eccleſia, & neminę Pontificem vſurpatæ poteſtatis

Temeritas aliena ius alterius non poteſt tollere.

Digitized by Google

teſtatis accuſante. Sic in negotio de rebaptiſandis hæreticis Cypriani tempore cũ Pontifici pluſquã 70. Epiſcopi in Concilio congregati parere nollent, ab eodem condemnati fuerunt; vniuerſa Eccleſia factum, & ſententiam Pontificis approbante. Quo etiam modo in Concilio Chalcedonenſi id quod orientales de paribus Priuilegiis Conſtantinopolitani cum Romano Pontifice vrſerunt *actione 16.* reclamantibus legatis ſummi Pontificis, nunquam vllum robur habuit, Leoque Pontifex Concilium Chalcedonenſe ſolum quo ad explicationem Fidei approbauit, vti ipſe de ſe teſtatur. Et ſanè ſi in Republica tumultus aliqui fiant ſubditorum contra legitimi Principis poteſtatem, & leges aliquæ approbandæ vi & minis extorqueantur à Principe: nemo factum eiuſmodi probauerit, & pro argumento contra ius legitimi Principis produxerit. Quare neq; facta per tumultum & conſpirationes contra Romani Pontificis ius & poteſtatem à Chriſto inſtitutam & vniuerſa Eccleſia approbatam, in cuius etiam vſu & poſſeſſione ſemper fuit Pontifex, quidquam apud ſapientes rerum æſtimatores valere debent. Semperq; ſpectandum eſt, non quid per vim fiat; ſed quid iure fieri debeat; in quod toties impingit Zaborouius.

Nonum Argumentum.

Si Papa fuit ſubiectus Imperatori, non fuit ergo primas ratione po-
1. teſtatis. At per ſe abſurdum eſt poteſtatem ſpiritualem ſubiici ſeculari,
2. paſtores ouibus, animam corpori. Si Chriſtus Petro eiuſq; ſucceſſoribus
Pontif: Ro: dedit poteſtatem ſoluendi & ligandi, etiam Imperatores: & paſcendi om-
auctoritas nes oues, inter quas ſunt etiam Imperatores; quomodo dici poteſt iudices
maior quàm iis quos iudicant ſubiectos eſſe, paſtores ouibus? Quod ſi Pontifices ſuam
Imperatorũ. poteſtatem in Imperatores ſæpe exercuerunt ipſos excommunicando: ſi
3. item ipſi Imperatores agnouerunt non ſemel ſe non habere ius Epiſcopos
4. iudicandi, vt de Conſtantino Magno, & Baſilio Imperatore. vt conſtat partim ex Ruffino *10. Hiſtor: cap: 2.* partim ex Actis 8. Synodi: quomodo aſſeri poteſt Romanum Pontificem Imperatoribus eſſe iure ſubiectum?
5. At videamus quibus documentis tantum paradoxum confirmet Zaborouius, nempe fabellis mendacibus. Ait primùm Imperatores olim probaſſe vel improbaſſe electionem Papæ. At ſi hoc aliquando ab ipſiſmet Pontificibus alicui Imperatorum conceſſum fuit ad ſedandos tumultus, qui illis temporibus in electione Pontificum oriebantur, nunquid inde ſequetur Imperatorum auctoritatem maiorem fuiſſe Pontificia? Si ita eſt, omnes electores Imperatoris erunt poteſtate ſuperiores Imperatore; & electores

Imperatoribus ius ratã habendi electionem Põtificum ipſi Pontifices fecere.

Digitized by Google

electores Regum ac Principum erunt ſuperiores Regibus ac Principibus quos e-legerunt. quo quid abſurdius? Nonne te pudet, Zaboroui, tam inepte argumentari? Adde ſi ſuam electionem Pontifices ſubiecerunt Imperatoribus, quod illorũ temporum neceſſitas exigebat, num ideo perſonas ſuas & officium ſubiecerunt?

Secundo ait, Papam acceſſitum coram Imperatore comparere debuiſſe, vt probat exemplo Liberij coram Conſtantio Imperatore comparente. At, Zaboroui, ſemper eàdem oberras chorda, cùm ea quæ per vim facta ſunt, præſertim ab hæreticis Imperatoribus, qui omnem auctoritatem Romanorum Pontificum contempſerunt, tu pro lege adducis. Ineptum te Iuriſconſultum, qui ex facto ad ius argumentari conſueuiſti ineptiſſima apud omnes Iuriſperitos argumentandi forma. alioqui quicunq; te per vim domo tua expelleret, is eo facto te nullum ius in domo tua habere euinceret. Non nego igitur malos aliquos Imperatores potentia elatos inſolentiùs cum Pontificibus egiſſe; & illos ſibi iniquè & per vim ſubiicere voluiſſe: at pientiſſimi Imperatores nunquam id attentare auſi ſunt; & diſertè docuerunt ſibi iudicium in Epiſcopos non competere. quod ex profeſſo Nicoláus Papa *in epiſtola ad Michäélem* multis teſtimoniis confirmat; nempe pios Imperatores nunquam Pontificibus imperaſſe; ſed obſecraſſe ſolùm vt patres, ſi quid ab eis fieri voluiſſent. *Vis non e lex.*

Tertio ait, Papam pro arbitrio Imperatoris iudicem delegatum fuiſſe, vt exemplo Melchiadis in cauſa Donati patere ait. At falſum id eſſe iam ſuprà ex Auguſtino probauimus. Non enim Imperator ſuas vices & poteſtatem Damaſo delegauit: ſed cum ad ſuam poteſtatem tale iudicium pertinere non poſſe videret, ad competens iudicium Pontificis totum remiſit. neq; verò poſtea niſi inuitus cauſam à Pontifice iudicatam cognoſcere voluit: & non niſi ad magis conuincendos aduerſarios, Auguſtino ipſo teſte. Nihil igitur rem Zaborouij iuuat hoc exemplum; ſed euertit potiùs & iugulat. *Imperator non inſtituit iudicem Pontificem Rom:*

Quartò ait, pro indictione conciliorum à Papa Imperatoribus fuiſſe ſupplicatum. Ita quidem ad inuocandum ſeculare auxilium, non verò ad tribuendam illis Eccleſiaſticam, indicendorum conciliorum poteſtatem factum eſſe ſuprà oſtendimus.

Quintò ait, Papas ab Imperatoribus aliquando fuiſſe depoſitos. At quis non videt nonniſi iure lupino & abuſu poteſtatis id factum eſſe? Pontifices potiùs iure ſibi à Chriſto conceſſo ligandi & ſoluendi & excommunicandi vſos in puniendis & excommunicandis Imperatoribus.

Sextò ait, Papas olim Imperatorem dominum ſuum agnouiſſe, quòd Gregor. *lib. 4. Epiſtol. 31.* dominum eum vocat. Tamne rudis es, Zaboroui, vt nomen honoris cum poteſtate confundas? alioqui verendum eſt, ne ſi quis te honoris vel ciuilitatis cauſa dominum appellet, te illico dominum ipſius putes.

Digitized by Google

Decimum Argumentum.

Si Papa frater, collega, coëpiſcopus cæterorũ Epiſcoporum fuit, primas in Eccleſia eſſe non potuit. At nimis futile argumentum, quod iam ſuprà dilutum eſt. Etenim ſicut Chriſtus & Pater noſter eſt, & Dominus diuerſo reſpectu, ita & Papa & coëpiſcopus dici poteſt, & Princeps Epiſcoporum. nam propter ordinem Epiſcopalem Coëpiſcopus; propter verò ſummam in Epiſcopali ordine dignitatem, & in alios omnes Epiſcopos poteſtatem, ſummus Pontifex, Pater Patrum, Epiſcopus Vniuerſalis dicitur, quibus titulis à variis conciliis appellatus eſt. vt ſuprà oſtendimus. Cùm igitur, Zaboroui, decem tuis argumentis primatum Pontificis Romani expugnare nó potueris, hoc vnũ effeciſti; vt te tuoſq; nihil ſolidi cótra primatũ ſummi Pontificis habere omnes intelligát. Tam enim leuia in mediũ produxiſti: vt quiuis vel mediocriter rerũ peritus ea vno ſpiritu diſſlare poſſit. Præter enim æquiuocationes, falſas narrationes, ineptas illationes, continent nihil.

Pontifex Romanus collega, & Princeps, & frater, & Pater diuerſa ratione.

Ac ne quid tibi ad ineptitudiné deeſſet, vltimo loco adieciſti plenum ignorantię argumentum, quo hodiernum Pontificem non tantùm primatis, ſed nec Epiſcopi quidem legitimi nomine dignandum eſſe efficere niteris. quòd pręcipua & eſſentiali virtute veri Epiſcopi careat, quæ eſt velle & poſſe docere, & ſacramenta rite adminiſtrare. Etenim ſi de officio docendi loquaris id eſſentiale eſſe Epiſcopo vti nemo negat: ita ſi de actu docendi intelligas, nemo tibi ſapiens aſſentietur. Norût enim ſapientes actũ officij nó pertinere ad eſſentiam officij, ſed eſſe effectũ quendam & partum ipſius. abſurdumq; eſt dicere effectum eſſe de eſſentia ſuæ cauſæ. alioqui ſequeretur eum, qui ab actu officij aliquando deſiſtit, ab officio decidere & officij dignitaté perdere. Etſi igitur, qui officio ſuo vel non fungitur, vel negligenter fungitur meritò culpandus eſt: non tamen eo ipſo officij dignitatem amittit. Quocirca non niſi ineptè probas Pontificé, ſi officio docendi nó fungatur non eſſe verum Pontificem. Aliud eſt enim eſſe verum Pontificé, aliud bonum & officio ſuo rectè fungentem: malusq; Pontifex verè Pontifex eſt. quia verè officium gerit; nec dignitatem ſuam amittit; licet quia officio ſuo non fungitur malus Pontifex eſt. Hæc igitur eſt prima tua ignorantia qua officij eſſentiam cum eius actu & functione confundis.

Docere re actu nõ eſt eſſentiale Pótificatui.

Altera eſt, quòd quid ſit docere in Eccleſia non intelligis. Videris enim docendi munus ambona definire; vt, qui ex ambona populo non prędicat, docere minimè cenſeatur. Ea enim ex cauſa Romanum Pontificé docere negas, quòd nó concionetur ex ambona ad populum. Atſi intelligeres illum multò magis in Eccleſia docendi munus exercere, quàm prædicatorum quempiam, à tali calumnia abſtineres. Etenim præcipuum in Eccleſia docendi munus eſt Fidem explicare, quæſtiones Fidei definire, hæreſes condemnare, veram à falſa doctrina diſcernere, dubia

Docere non eſt ſolùm ex ſuggeſto.

circa

circa Scripturas & verum earum ſenſum exponere, traditiones Apoſtolicas veras indicare. Quod verò ad mores attinet, dubia & difficultates ad conſcientias ſpectantes declarare: quid ſecundum Deum licitum ſit, quid non, docere; vt omnia ſecundum ordinem in Eccleſia fiant præſcribere; pœnas delinquentibus aſſignare; ad Pœnitentiam & Sacramentorum vſum propoſitis etiam Indulgentiis populum Chriſtianum inuitare. Hæc verò omnia per ſe ipſum Romanus Pontifex cùm quotidie faciat, an ne tibi docere vniuerſam Eccleſiam non videtur? idq; magis quam vllus alius. Nam Pontificis doctrina ad vniuerſam Eccleſiam pertinet; aliorum vero ad aliquem exiguum cœtum. Doctrina Pontificis ipſos etiam concionatores inſtituit. qui vt ſanam doctrinam populo communicent à Pontificis declaratione & doctrina dependent. *Multipliciter docet Pont: Ro.*

Cùm verò Bellarminum rides dicentem, Pontificem curare ab aliis Prædicatoribus doceri populum, hac enim ratione ais etiam centenariam anum poſſe agere Romanum Pontificem. poſſet enim tales habere, per quos officium docendi ſubiret, nec quid rideas intelligis; nec reſponſionem Bellarmini aſſequeris. Etenim anus nec docendi officium in Eccleſia ſubire poteſt, vetante Paulo mulierem in Eccleſia loqui: nec poteſt ex officio inſtruere prædicatores, illosq; docere, quid docere debeant; multo minùs res Fidei definire; & falſa à vera doctrina pro tota Eccleſia ex officio diſcernere & diiudicare. Hoc verò modo Pontifex per Prædicatores quos prius ipſe dicto modo inſtruxerit & docuerit, docet poſtea populum tanquam per ſua inſtrumenta. Fruſtra igitur conuaſas varia Patrum teſtimonia, quibus aſſeritur munus docendi Epiſcoporum proprium eſſe: vt ſi illud negligant officio ſuo minimè ſatisfaciant: verum ij nunquam requirunt vt Epiſcopus per ſeipſum omnes immediatè doceat; ſed poſſe etiam & debere ſuam doctrinam per Prædicatores ad populum transmittere. Hi verò ſolùm paſtores per ſuos vicarios docentes populum damnantur, qui relictis veris paſtorum officiis, alia eaque ſecularia negotia tractant. hi enim officio ſuo minimè ſatis faciunt. Pontifices vero Romani dum in prædicando ſibi vicarios ſubſtituunt; ab officio verò paſtoris non deſiſtunt. Nam & vniuerſam Eccleſiam ſuis quotidianis reſponſis in Fide & moribus inſtruunt: & quid Prædicatores docere populum debeant præſcribunt. quare in ipſa Prædicatorum ſubſtitutione docendi munere paſtorali funguntur. Vide igitur, Zaborovi, quàm petulanter & temere contra Romanum Pontificem, cuius Reges quoq; & Imperatores, ac vniuerſus Chriſtianorum cœtus auctoritatem venerantur, eiq; ſe humiliter ſubiiciunt, linguam & calamum ſtrinxeris nullo reſpectu tantæ dignitatis habito: neq; tuis rationibus, vt in tanta re par erat, bene expenſis. Det tibi Deus in poſterum ſaniorem mentem. ego verò conſilium do; vt, quæ in lucem vnquam editurus es, magis ad lucernam expendas: & ſolidioribus rationibus inſtruas. ne apud doctos plus perdas quàm acquiras. *Bellarminus fruſtra ridetur à Zaborouio*

Fabula de velo ab Epiphánio conſciſſo, in quo pictura Chriſti, aut alterius Sancti continebatur.

CVM fabulis delectetur Zaborouius: eaſq; pro argumentis in ſuæ cauſæ ſubſidium adducat: operæ pretium iudicaui; ſi tam inſignem fabulam ab aduerſariis confictam, & aſſutam ad finem epiſtolæ Epiphanij ad Ioannem Ieroſolymitanum, quaſi Epiphanius velum quoddam præ templi foribus pendens, & Chriſti vel alicuius Sancti imaginem referens, religione ductus ſuſtulerit, & conſciderit, manifeſtiſſimis documentis refellerem: vti eam refellunt, Baronius *in anno Chriſti 392.* Bellarminus *lib. 2. de imaginibus Sanctorum cap. 9.* Cornelius Shultingius *in confeſſione Hieronymiana tomo 4. cap. 9.* Ac inprimis illud argumento eſt, quod Epiphanius cultum ſacrarum imaginum pro errore vel hæreſi nunquam habuit, vti hæc fabula mentitur. Cùm enim in libro de Hæreſibus omnes hæreſes ad ſua vſq; tempora ſigillatim enumerauerit; in eum numerum proculdubio eam quæ eſt de cultu ſacrarum imaginum retuliſſet; ſi eam hæreſim vel errorem contra Fidem exiſtimaſſet: maximè ſi, vt fabula narrat, ipſemet manibus ſuis imagines demolitus eſt. Cùm igitur nihil tale in catalogum hæreſum retulerit, certiſſimum argumentum eſt; illum cultum ſanctorum imaginum, quem in Eccleſia vſitatum non ignorabat, pro errore contra Fidem non agnouiſſe. Quo argumento vſi ſunt Patres in 2. Nicœna Synodo *act. 6.* vt Epiphanium à ſimili calumnia liberarent. Deinde cùm Iconomachi omnia Epiphanij teſtimonia diligentiſſimè explorarent, vt eum ad ſuam ſententiam & contra imagines pertraherent: ita vt etiã falſos quoſdam libros nomine Epiphanij producerent: huius tamen fabulæ, quæ maximè illis patrocinari poterat quoquo modo, nihil prorſus meminerunt. Meminiſſent proculdubio ſi tale quid in ſcriptis Epiphanij contentum fuiſſet; cùm & maximè illuſtre id eſſet Epiphanij contra imagines teſtimonium facto eiuſdem comprobatum; & in Epiſtola ad magnum virum, hoc eſt Ioannem Ieroſolymitanum ſcripta, & à Sancto Hieronymo in latinum conuerſa contineretur; quæ epiſtola cùm manibus omnium tereretur, propter plurima eius exemplaria quæ vt ait Hieron. *epiſtola 101.* certatim Palæſtinæ rapiebantur; vel ob meritum auctoris, vel ob ſermonis elegantiam. Quomodò igitur noſtri Euangelici tam lynceos oculos poſt mille ducentos annos habeant, vt eam fabulam, quam omnes Iconomachi priſcis illis temporibus ſummo ſtudio & inquiſitione facta videre non poterant, ipſi poſt tot ſecula viderint. Ex quo etiam patet, ſeculum illud vetus hanc fabulam prorſus ignoraſſe. nam & in Nicœna ſynodo, quæ 400

[E]piphanius [n]on putauit [h]æreſim eſſe [i]maginum [v]eneratio[ne]m.

[F]abuloſum [e]ſt ab Epi[ph]anio ima[gi]nes ſacras [e]xcerptas [eſ]ſe.

Digitized by Google

quę 400 poſt Epiphanium annis habita eſt, neſciebatur; etiamſi magna diſquiſitio 2. fieret vti dictum eſt; & Gregorius primus Sereno Maſſilienſi id obiecit, quòd ante 3. illum nullus ſacerdos cultum ſacrarum imaginum damnaret. Ita enim habet *in lib. 9. Epiſt 9. Dic, frater, à quo factum ſacerdote aliquando auditum eſt, quod feciſti? Si non aliud, vel illud te reuocare debuit, ne aliis fratribus deſpectis ſolum te Sanctum & eſſe crederes ſapientem.* Si igitur S. Gregorio credimus, nullus Sacerdos ante Serenũ, hoc eſt ante ſua tempora, imagines confregiſſe credendus eſt.

Tertiò, S. Hieronymus hanc Epiphanij epiſtolam ipſe latinam fecit. cuius 4. ſumma capita cùm recenſet, nullum de cultu imaginum ponit. quod tamen, cùm ſit longe diuerſum à reliquis, poſuiſſet. Nam & in libro de optimo interpretandi genere duo tantùm eius argumenta ponit. alterum, quod aliquos Ioannis Ieroſolymitani errores reprehendat: alterum, quòd amice ad meliora cohortatur, & reprehenſionis libertatem, ne offendatur, deprecatur. In Epiſtola etiam ad Pamachium aduerſus Ioannem Ieroſolymitanum omnia capita Epiſtolæ Epiphanij à Ioanne Ieroſolymitano oppugnata recenſet, & defendit, nullâ talis fabulæ facta mentione. Et verò ſi Ioannes Ieroſolymitanus Epiphanium tan- 5. topere reprehendit, quòd in illius diœceſi ordinare presbyterum abſq; eius ſcitu fuerat auſus, quomodo diſſimulaſſet quod in ipſius diœceſi imagines publicè in Eccleſia propoſitas demolitus fuerit? Cùm ergo neq; Ioannes id Epiphanio obiecerit; neq; Hieronymus inter obiecta à Ioanne recenſuerit, indicio eſt nihil tale in illa Epiphanij epiſtola contentum fuiſſe, ſed ab architectis mendaciorum, quales fuerunt ſemper hæretici, affictum & aſſutum eſſe.

Hieronymo ignotum id factum.

Quarto, ſi ea de cultu imaginum Epiphanij ſententia fuiſſet, quam fabula te- 6. ſtatur; cur vtiq; Epiphanij diſcipuli poſt obitum ipſius, vt conſtat ex Concilio Nicœno *2. act. 6.* templum in honorem ipſius & ſub eius nomine exædificarunt, & in eo plurimas imagines & picturas, inter quas etiam vnam ipſius Epiphanij eſſe voluerunt, collocarunt? num quis mentem & doctrinam Epiphanij melius quàm ipſi eiuſdem diſcipuli comprehendiſſe putandus eſt? aut honorem ſe magiſtro ſuo præſtitiſſe crediſſent, ſi quæ ille maximè ex Eccleſia exturbabat, illi in Eccleſiam inferrent?

ignotum Epiphanij diſcipulis.

Quinto, quam incredibile eſt Epiphanium in aliena diœceſi cultum imagi- 7. num abrogare voluiſſe; cùm in propria ſua diœceſi, hoc eſt in Cypri Eccleſiis, eum cultum pateretur. Teſtatur enim S. Ioannes Damaſcenus *in oratione 1. de imaginibus*, Cypri Eccleſias plenas imaginibus ad ſua vſq; tempora fuiſſe. Ex his itaq; omnibus perſpicuum eſt fabulam hanc verè fabulam eſſe; quam ignorarunt, & Epiphanius, & concilij Nicœni Patres, & Hieronymus, qui eam Epiſtolam latinam fecit; ac aduerſus Ioannem Ieroſolymitanum defendit; & deniq; diſcipuli eius, ac omnes Cypri Eccleſiæ, ſed recens à nouatoribus affictum & aſſu-

In ſua diœceſi in Cypro paſſus imagines Epiphanius.

Digitized by Google

tam eſſe. Quare licet nunc habeatur in tomis Hieronymi Baſileæ impreſſis; habetur tamen tanquam ſpuria, & aſſuta, non tanquam legitima & vera; cum toti antiquitati fuerit inaudita.

Fabula de Fæmina Papa.

Fabula de Papa fæmina primus auctor Martinus Polonus.

NON eſt fabula in mundo, quæ magis fabula dici poſſit: quæque minùs veri ſimilitudinis in omnibus habeat, quàm iſta de fæmina pontifice. Quid enim hic non fictum? auctor, locus, tempus, & reliquæ circumſtantiæ. nam quis fabulæ primus auctor? Martinus Polonus, qui quadringentis poſt annum iſtius ficti Pontificis annis vixit; primuſque è ſcriptoribus eius mentionem fecit, cæteris omnibus rerum Eccleſiaſticarum per 400 annos ſcriptoribus tacentibus. Vnde verò hanc hiſtoriam mutuatus eſt? num ab aliquo fide digno hiſtorico? Minimè. Ait enim, *Fertur.* oſtendens ſe non ex aliquo probatæ fidei auctore, ſed ex incerto populi rumore, qui omnium fabularum fons eſt, totam hiſtoriam accepiſſe. Tota igitur hiſtoriæ huius veritas & certitudo concidit, cùm nulli certæ auctoritati innitatur. Quocirca fruſtra Zaborouius numerum ſcriptorum recentiorum colligit. qui cùm nullum alium hiſtoriæ auctorem præter Martinum Polonum proferant, etiamſi innumeri eſſent, maiorem fidem non merentur, quàm vnus Martinus Polonus. Teſtimonium enim multorum ab vno deriuatum pro vno tantùm in iure teſtimonio habetur. Cùm verò Martinus ipſe ſuo teſtimonio fidem derogàuit, aſſerens ſe ex rumore vulgi hiſtoriam deſumpſiſſe; ea ratione omnibus qui ipſum incautè ſequuti ſunt auctoribus fidem omnem abrogauit.

qui tamen eam non affirmauit.

Certè ſi quis falſis rumoribus ciuitatem impleat; & innumeros habeat qui ex ipſo idem affirment; nemo ſapiens rerum æſtimator multitudine illa narrantium commouebitur, poſtquam didicerit, eos ex vno incerto narratore id totum accepiſſe. Neq; verò ſolùm Martinus à nullo bono auctore hiſtoriam illam accepit; ſed nec accipere potuit. Nam per totos quadringetos annos ab iſto ficto Pontifice tot ſcriptores rerum Eccleſiaſticarum fuerunt; imò & illo ipſo tempore quo fingitur iſta fœmina fuiſſe: nullus tamen ne vno quidem verbo talem hiſtoriam indicauit.

Scriptoribus æui illius ignota.

Nam Anaſtaſius Bibliothecarius, & Ado Epiſcopus, qui tempore ficti iſtius Pontificis vixerunt, & Pontificum ſibi ſuccedentium ſeriem diligenter deſcripſerunt, nullam talis Pontificis mentionem fecerunt; ſed nec alij per totos 400 annos Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſcriptores; quam proculdubio non omiſiſſent, tum ad ſeriem Pontificum texendam; tum quia res tam notabilis nulla diſſimulatione tegi vel ſupprimi potuiſſet.

Sigebertus & Maria-

In Sigeberto quidem, & Mariano Scoto, qui antiquiores Martino fuerunt, inuenitur Ioannes fœmina, ſed nonniſi in re-

cens.

Digitized by Google

dens impreſſis exemplaribus apud hæreticos. nam in antiquiſſimis manu ſcriptis nihil tale extat; ita vt hoc ipſum ſit argumentum euidens fabulam & confictam à maleuolo aliquo libris horum auctorum inſertam eſſe.

nus Scotus eandē ignorabant dum vixerunt.

Iam verò & illud quantum eſt fictę fabulæ indicium, fingere aliquem extitiſſe, cui nec locus nec tempus aſſignari poſſit, quo extiterit, quaſi extra omnem locum & extra omne tempus exiſtere quiſpiam poſſit. Ita verò fingitur iſta fæmina extitiſſe; nempè inter Leonem quartū & Benedictum tertium. Atqui tam Anaſtaſius, quàm Ado, qui illo tempore vixerunt, teſtantur Leonem quartum octo annis ſediſſe; eiq; immediatè ſucceſſiſſe Benedictum tertium. non igitur reliquerunt locum inter iſtos Pontifices Ioanni ficto. Neq; aliter fabulam aduerſarij tueri poſſunt, niſi contra omnem hiſtoriæ fidem ex annis Leonis, (quem ex omnium hiſtoricorū ſententia conſtat octo annis præfuiſſe) duos annos & medium detrahendo, cùm inter octo annos Leonis, & annos Benedicti nulli alij interceſſerint vacantes anni, qui tribui poſſint huic ficto Ioanni. Quomodo igitur non fabuloſum erit, Ioannem iſtum ſediſſe, cùm locum inter Pontifices habere non potuerit, Benedicto ſuccedente Leoni immediatè? aut quomodo non fictum habebitur aliquem extitiſſe, qui nullo vnquam tempore extiterit? Neq; poteſt ſoluere Zaborouius, ſi dicat poſſe conſtare certò de re, etſi non conſtet certò de tempore. Nam inprimis hic de re certò non conſtat, cùm nullus certus auctor proferri poſſit, qui id abſolutè affirmet. Nam & Martinus Polonus incertò affirmat, & ante illum per 400 annos nullus, nec certò, nec incertò, affirmauit. Deinde aliud eſt nō conſtare de tempore quo quis fuerit, aliud excludi certiſſimè omnibus temporibus. Cùm igitur oſtendamus hunc fictum Papam excludi omnibus temporibus (ſiquidem omnia tempora ſingulis Pontificibus aſſignata ab hiſtoricis habentur) ideò rectè demonſtramus eum in nullo tempore ſedere in Pontificatu potuiſſe: impoſſibile enim eſt & contradictionem implicans, eum qui nullo vnquam tempore exiſtere potuerit, aliquando extitiſſe.

Tempus non poteſt monſtrari, quo fuerit iſtud monſtrum.

Omitto alias circumſtantias; quales ad ornandam hanc fabulam ab aduerſariis excogitatæ ſint, cùm ex ipſæ falſitatem fabulæ demonſtrent: vt de Moguntia in Anglia, quæ in Anglia nulla eſt: de ſtudio Athenarum, quod illo tempore nullum fuit; de ſede perforata ad explorandum ſexum, quam ad hunc finem adhibitā eſſe nonniſi mendaciſſimè dicitur: de ſtatua huius fæminæ, quam Pontifices non ſolùm nō erexiſſent, ſed etiam ad dedecus tollendum prorſus ſuſtuliſſent: conſtatq; illam ſtatuam Sacerdotis gentilis puerum ducentis fuiſſe: de declinatione viæ ad Lateranum ad deteſtationem facinoris, cùm ea declinatio propter anfractus vię ad profectionis commoditatem neceſſario fiat. Cùm igitur omnes circumſtantiæ nonniſi mendaciis & calumniis conſtent, quis non videat eam fabulam totam ex mendaciis conſarcinatam eſſe, & omnium fabularū mendaciſſimam?

Mendaciis alienis pluribus farta ea fabula.

Digitized by Google

daciſſimam? Quanquam ea de fæmina Papa, hiſtoria, quæ nobis falsò obiicitur, veriſſimè noſtris Euangelicis obiici poteſt & debet. Ii enim veriſſimam fæminam Reginam Angliæ Elizabetham in caput Eccleſiæ Anglicanæ conſtituerunt, grauiſſimis pœnis decretis ſi quis Papatus honorem illi non deferret. Quid hic Zaborouius? Negabit illam Papiſſam fuiſſe? At ſi caput Eccleſiæ Anglicanæ ſupremum poſt Chriſtum fuit, Papiſſa proculdubio fuit. nos enim Papæ nomine ſupremum Eccleſiæ caput ſecundùm Chriſtum intelligimus. Quod ſi extrà Angliam aliarũ eccleſiarum caput non fuit, negari tamen non poteſt, eam Eccleſiæ Anglicanæ caput, ac proinde Papiſſam Anglicanam fuiſſe. Quàm vero nefandum eſt fæminam vnam rebus ſacris præeſſe, & pro auctoritate in Eccleſia ius dicere, Miniſtris Chriſti & Eccleſiæ imperare, & omnes functiones ſacras peragere; eæ enim functiones capiti ſupremo Eccleſiæ negari non poſſunt. Ea res ita indigna viſa eſt Apoſtolo, vt fæminam in Eccleſia ne quidem loqui permiſerit. Quod ſi fæmina eſſe caput Eccleſiæ poteſt, quomodo loqui in Eccleſia prohibetur? quomodo ei è ſuggeſtu in templo concionari non licebit; cùm ſit cæterorum Miniſtrorum & concionatorum caput? Si enim Miniſtri iuſſu & auctoritate ipſius concionantur; quid ni ipſa maiori ratione ius concionandi habeat? Si dicat Elizabetham ratione ſui principatus in republ. omnem poteſtatem in Eccleſiam quoq; habuiſſe; reuinci facilè poteſt multis ſcripturę exemplis, quibus Pontifices Regibus ius in ea, quę ad officium ſacerdotum ſpectant, denegarunt. Ita enim Azarias ſacerdos Oziam Regem alloquitur; *Non eſt tui officij, Ozia, vt adoleas incenſum Domini; ſed ſacerdotum, hoc eſt, filiorum Aaron; qui conſecrati ſunt ad huiuſcemodi miniſterium. Egredere de ſanctuario: ne contempſeris. quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo. 2. Paralip. 26.18.* Cùm verò in Eccleſia Chriſtus Sacerdotes paſtores Regum eſſe voluerit, Reges verò oues ipſorum, vt & ligari & ſolui à ſacerdotibus poſſint: an non id eſt ordinem à Chriſto inſtitutum peruertere, Principibus ſecularibus, præſertim fæminis, ius & poteſtatem in paſtores ſuos & Patres tribuere? Quocirca torqueat ſe in omnè partem Zaborouius: euadere certè vim noſtri argumenti non poterit. quo potenter conuincitur Euangelicos fæminam Papam & Eccleſiæ caput habuiſſe.

Mulier Euangelicis verè Papa fuit.

Regno ſuapte natura coniuncta non eſt ſacerdotij poteſtas.

Hæc breuiùs fortè quàm par erat contra Zaborouiũ: at ſi quis me reſpondentis non adſtruentis perſonam ſuſcepiſſe animo reputet, me facilè omni culpa liberabit. maximè quòd ea, quæ hic paucis perſtricta ſunt, ex inſtituto in duobus *DE NOTIS MINISTRORVM* libris contra Zaborouiũ ſcriptis copioſè à me ſunt pertractata.

AD MAIOREM D. O. M. GLORIAM.

Digitized by Google